

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

AVRUPA BİRLİĞİ UYUM

KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Toplantı
10 Temmuz 2024 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Burhan Kayatürk'ün, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyon üyelerinin başka konuları da dile getirebileceklerine ilişkin açıklaması

2.- Komisyon Başkanı Burhan Kayatürk'ün, Türkiye-AB ilişkileriyle ilgili bazı hususlara ilişkin açıklaması

III.- SEÇİMLER

1.- Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkan Vekili seçimi

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Yüksel Taşkın'ın, Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkan Vekili seçilmesinden dolayı herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

V.- SUNUMLAR

1.- Mülkiye Göç Araştırmaları Merkezi Müdürü Mehmet Murat Erdoğan'ın, Avrupa Parlamentosu seçimlerinin sonuçları çerçevesinde Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin geleceği ve göç konusu hakkında sunumu

AVRUPA BİRLİĞİ UYUM KOMİSYONU

2'nci Toplantı

10 Temmuz 2024 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Avrupa Birliği Uyum Komisyonu saat 15.15'te açılarak iki oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Burhan Kayatürk,

Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyon üyelerinin başka konuları da dile getirebileceklerine,

Türkiye-AB ilişkileriyle ilgili bazı hususlara,

İlişkin açıklama yaptı.

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkanlık Divanında boş bulunan ve CHP Grubuna düşen Başkan Vekili için seçim yapıldı. Başkan Vekilliğine İzmir Milletvekili Yüksel Taşkın seçildi.

İzmir Milletvekili Yüksel Taşkın, Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkan Vekili seçilmesinden dolayı herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklama yaptı.

Mülkiye Göç Araştırmaları Merkezi Müdürü Mehmet Murat Erdoğan tarafından, Avrupa Parlamentosu seçimlerinin sonuçları çerçevesinde Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin geleceği ve göç konusu hakkında sunum yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, saat 18.14'te toplantıya son verildi.

10 Temmuz 2024 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.15

BAŞKAN: Burhan KAYATÜRK (Van)

BAŞKAN VEKİLİ: Meryem GÖKA (Konya)

SÖZCÜ: Zuhal KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Ayşegül Doğan (Şırnak)

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Komisyonumuzun değerli üyeleri, bugünkü toplantımıza hoş geldiniz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Burhan Kayatürk'ün, Komisyonun bugünkü gündemine ve Komisyon üyelerinin başka konuları da dile getirebileceklerine ilişkin açıklaması

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – İçinde bulunduğumuz yasama yılının sonlarına yaklaşırken Komisyonumuzda boş bulunan bir Başkan Vekilliği seçimi olacak ve sonrasında değerli akademisyen Profesör Doktor Murat Erdoğan Hocamızdan son Avrupa Birliği seçimleri ve Avrupa'daki durumlarla ilgili Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri noktasında da bir sunum dinleyeceğiz.

Malumunuz olduğu üzere, milletvekilliği seçimleri sırasında oluşturulan bir kısım boşluklar oldu. İşte o boşluklardan arkadaşlarımız ayrılmak zorunda kaldı, partiler arasında bir kısım geçişler oldu. O nedenle bu üyelikleri de bugün burada konuşmuş olacağız. Neticede bugün Komisyonumuzun Başkan Vekili seçimi toplantı gündemimizde bulunmaktadır.

Toplantı yeter sayımız vardır, toplantıyı açıyorum.

Biz, sadece değerli hocamızı dinlemeyeceğiz, sadece seçimimizi yapmayacağız; aynı zamanda üye arkadaşlarımızın dile getirmek istediği, Komisyonumuzda tartışmak istediğimiz konular varsa onları da konuşmuş oluruz. Biz, çok sıkça bir araya gelebilen bir Komisyon değiliz ama en azından Komisyon toplantılarında bir araya gelebilmek için de sizlerle zaman zaman bu tür sohbetlerde bulunmak, Türkiye-Avrupa Birliği müzakerelerinde geldiğimiz noktaları konuşmak, gerektiğinde ilgili bakanlıklardan -özellikle Dışişleri Bakanlığından- Bakan, Bakan Yardımcısı ve diplomat arkadaşlarımızı davet ederek konuları güncellemek açısından da toplantılar yapmamız gerektiğine inanıyorum. Belki, zaman zaman, sosyal olarak da bir araya geliriz, birlikte akşam yemeklerinde veya sabah kahvaltılarında da bir araya gelme şansımız olur.

III.- SEÇİMLER

1.- Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkan Vekili seçimi

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Ben müsaade ederseniz, öncelikle bu Başkan Vekili seçimi noktasında bildiğiniz üzere, 4847 sayılı Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Kanunu'nun 2'nci maddesi "Komisyon, siyasi parti gruplarının yüzde oranlarına göre bir başkan, iki başkanvekilli, bir sözcü ve bir kâtip seçer." diyerek Komisyonumuzun Başkanlık Divanının beş kişiden oluşacağını ve bu görevlerin dağılımında siyasi parti gruplarının yüzde oranlarının dikkate alınacağını hükme bağlamıştır. Bu oranlara göre Adalet ve Kalkınma Partisine düşen iki üye ve Cumhuriyet Halk Partisine, Halkların

Eşitlik ve Demokrasi Partisine, Milliyetçi Hareket Partisine düşen birer üye için önceki toplantımızda seçim yapmıştık. Ne var ki Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına seçilen Başkan Vekili partisinden ayrıldığı için bu gruba düşen Başkan Vekilliği hâlen boş bulunmaktadır.

Değerli üyelerimiz, mevzuat gereğince Başkan Vekili seçimini gizli oyla yapacağız. Yine, mevzuat ve teamül gereğince Başkan Vekilinin Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan olma gerekliliğinin olduğunu hatırlatmak isterim.

Şimdi, bu esaslar çerçevesinde seçimin nasıl yapılacağı hususunda kısaca bilgi vermek istiyorum. Daha önce de zaten yapmıştık, siz de biliyorsunuz, burada söylememiz gerektiğine inanıyorum. O nedenle, burada hazır bulunan Komisyonumuzun en genç 2 üyesini tasnif komisyonu olarak görevlendireceğiz, 2 genç arkadaşımız burada.

Bu arada sayın milletvekilimiz de Cumhuriyet Halk Partisinden, yeni geldi; hayırlı olsun, tebrik ediyoruz.

Komisyon görevlileri sizlere mühürlü oy pusulaları ve zarflar dağıtacaklardır. Daha sonra Başkan Vekili adayını belirleyeceğiz, üyelerimiz kendilerini veya diğer Komisyon üyelerini bu görev için aday gösterebileceklerdir. Böyle bir öneremiz var. Daha sonra Başkan Vekilini belirleyeceğiz ve söz konusu görev için belirlenen adayları ben sizlere tekrar ilan edeceğim. Sonra, dağıtılan oy pusulalarında bu görev için istenilen adayın adı görevin karşısına yazılarak pusula da zarfla konulacak ve Komisyonumuzun görevlileri tarafından toplanacaktır. Tasnif Komisyonumuz oyları tasnif ederek adayların aldıkları oyları bir tutanak hâlinde Komisyon Başkanlığına iletecektir. Ben de Komisyon Başkanı olarak sonucu sizlere ilan edeceğim ve Komisyonun bu kararını Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına bir yazıyla ileteceğim.

Değerli üyelerimiz, şimdi seçim işlemlerine başlıyoruz.

Evet, bize gelen bir adaylık teklifi var.

10/7/2024

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkanlığına

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkanlık Divanında yer alan Komisyon Başkan Vekilliğine İzmir Milletvekili Yüksel Taşkın'ı aday gösteriyoruz.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Kadri Enis Berberoğlu

Jale Nur Süllü

Aysu Bankoğlu

İstanbul

Eskişehir

Bartın

Yüksel Taşkın

Fahri Özkan

Özgür Erdem İncesu

İzmir

Kırklareli

Ardahan

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Böyle bir teklifimiz var. Bunun dışında herhangi bir teklif var mı? Yoksa şimdi bu şeyimiz gelir, ona göre bu teklif doğrultusunda kararımızı vereceğiz.

(Oylar toplandı)

(Oyların ayrımı yapıldı)

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Hazırsanız ben açıklamayı yapıyorum.

“Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkanlığına

Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkan Vekili seçimi için 10/7/2024 Çarşamba günü saat 15.00'te toplanmış ve kullanılan 17 adet oy pusulasının tasnifi sonucu aşağıda adı ve soyadı yazılı üye karşısında gösterilen oyu almıştır.

Saygılarımızla.

Başkan Vekili: Yüksel Taşkın İzmir Milletvekili: 17 oy

Tasnif Komisyonu

Üye

Aysu Bankoğlu

Bartın

Üye

Selman Özboyacı

Konya”

Başkan Vekilimiz Sayın Yüksel Taşkın’ı tebrik ediyoruz, hayırlı olsun.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) – İsterseniz Başkanım, iki cümleyle...

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Yüksel Taşkın’ın, Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkan Vekili seçilmesinden dolayı herkese teşekkür ettiğine ilişkin açıklaması

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) – Çok güzel bir gelenek. Teamüllere uygun şekilde hep beraber oy verdik. Hayatımda ilk defa bu kadar, herhangi bir süreçte tam oy aldım. Sorumluluğumun da gereğini yerine getireceğim. Sizin de söylediğiniz gibi, daha etkin, daha verimli çalışmalar söz konusu olduğunda hep burada olacağıma dair ben de bu oy karşılığında bu vurguyu yapma ihtiyacı duydum.

Saygılar sunuyorum, teşekkür ederim.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Saygı bizden, çok teşekkür ediyorum.

Tekrar tebrik ediyorum, hayırlı olsun inşallah.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, böylece bugünkü gündemimizde yer alan seçim işlerini tamamlamış bulunuyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Komisyon Başkanı Burhan Kayatürk’ün, Türkiye-AB ilişkileriyle ilgili bazı hususlara ilişkin açıklaması

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Şimdi, gündemimizin 3’üncü maddesi olan Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Mülkiye Göç Araştırmaları Merkezi Müdürü Profesör Doktor Sayın Mehmet Murat Erdoğan tarafından sunulacak “Avrupa Parlamentosu Seçimlerinin Sonuçları Çerçevesinde Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerinin Geleceği ve Göç Konusunda Bilgilendirme” bölümüne geçiyoruz.

Sayın Profesöre sözü vermeden önce, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileriyle ilgili kısaca bazı hususlara değinmek istiyorum. Bildiğiniz gibi, katılım müzakerelerinde mevcut durum; şu ana kadar 16 fasıl müzakerelere açılmış, 1 tanesi geçici olarak kapatılmıştır, bazı üye ülkelerin siyasi engellemeleri ve Kıbrıs sorunu müzakere sürecini ipotek altına almıştır. 2006-2010 yılları arasında 13 fasıl müzakereye açılmışken açılmayan fasılların büyük bir bölümü üye ülkelerin siyasi engellerine takıldığı için 2010-2013 döneminde yalnızca 1 fasıl müzakereye açılabilmiştir. Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinde 2015 yılında özellikle Suriye’deki gelişmelerin düzensiz göç akınlarına yol açması nedeniyle önemli gelişmeler yaşanmıştır. Suriye’deki durumun yol açtığı sığınmacı krizi sonrasında Türkiye-Avrupa Birliği 18 Mart 2016 Mutabakatı ortaya çıkmıştır. Mutabakatın ana unsurları özetle şöyledir:

A) Türkiye’nin katılım müzakereleri sürecinin canlandırılması.

B) Gümrük birliğinin güncellenmesine yönelik çalışmaların hızlandırılması.

C) Vize serbestisi sürecinin hızlandırılması.

D) Türkiye ile AB arasında yılda 2 kez zirve düzenlenmesi ve yüksek düzeyli diyalogla Ortaklık Konseyi toplantılarının gerçekleştirilmesi.

E) Terörizmin her türlüyle mücadelede Türkiye ve Avrupa Birliği üyelerine desteğini sürdürmesi.

F) Göç konusunda iş birliği yapılarak Türkiye'nin AB'ye göçü engellemesi karşısında şu hususlarda anlaşılmıştır: Yunan adalarına geçen ve iltica başvurusu incelenip reddedilen düzensiz göçmenlerin ülkemize iade edilmesi; iade edilen her 1 Suriyeliye karşılık AB'nin, Türkiye'de yerleşik 1 Suriyeliyi AB üyesi ülkelerden birine yerleştirmesi; AB sığınmacı mali yardım imkânı, 3+3 milyar avro tahsis edilerek Türkiye'deki Suriyelilerin ihtiyaçlarının karşılanması; düzensiz geçişler büyük ölçüde ve sürdürülebilir şekilde azaltıldığında AB tarafında Gönüllü İnsani Kabul Programı'nın devreye sokulması; Suriye içindeki alanlarda iş birliği yaparak yerel nüfusun ve geri dönecek Suriyelilerin insani koşullarda yaşamasının sağlanması.

Türkiye, özellikle düzensiz göç krizi başta olmak üzere, mutabakattan kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmiştir, AB tarafı ise her fırsatta bir bahane bularak taahhüt ettiği yükümlülüklerin bir kısmını yerine getirmekten kaçınmaktadır. 15 Temmuz 2016 tarihindeki hain darbe girişimi sonrasında Avrupa Birliğinin Türkiye'ye karşı sergilediği dayanışma eksikliği ve ülkemizin benimsemek zorunda kaldığı güvenlik odaklı politika ilişkilerimizi olumsuz etkilemiş, bu durum dolaylı olarak müzakere sürecimize de yansımıştır. Avrupa Birliği metinlerinde katılım müzakerelerinin durma noktasına geldiği ifade edilmektedir.

Bununla birlikte, 2019 yılının ikinci yarısında Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve Yunanistan'ın Doğu Akdeniz'de ülkemizin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin meşru hakları hilafına geliştirdikleri hidrokarbon sondaj faaliyetlerine verdiğimiz tepki sonrası Avrupa Birliğinin "Birlik dayanışması" adı altında ülkemize karşı aldığı kararlar, ardından Suriye'nin kuzeyindeki PKK yapılanmasına karşı meşru tutumumuza yönelik Avrupa Birliğinin ithamları Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerini olumsuz etkilemiştir.

Son dönemde Covid-19 salgını, iklim değişikliği ve Rusya-Ukrayna savaşı Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin seyrini etkileyen başlıca gelişmeler olmuştur. Her üç küresel sınama da ulus devletinin bu ölçekteki sorunlarla münferiden baş etmekteki yetersizliğini ortaya koymuştur. Küresel çoklu krizlerin yarattığı yeni gerçeklik, ülkemizin Avrupa Birliği üyeliğinin bölgesel, küresel barış ve istikrar açısından taşıdığı kritik önemi de gözler önüne sermiştir. Ülkemizin izlediği yapıcı politika sayesinde Avrupa Birliği ilişkilerimizde Doğu Akdeniz kaynaklı gerginlikler azalmıştır. Öte yandan, Rusya-Ukrayna savaşı, ülkemizin üyeliğinin Avrupa Birliğinin geleceği açısından önemini bir kez daha ortaya koymuştur. Türkiye'nin oynadığı ara bulucu rolü, tahıl mutabakatı ve esir takası anlaşması gibi kritik hususlarda müspet ve somut sonuçlar alınmasını sağlayan müdahaleleri hem uluslararası toplumun takdirini kazanmış hem bölgesel ve küresel sınamalardaki kritik rolünü teyit etmiştir. Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinde özellikle son dönemde yaşanan gelişmeler, mevcut jeopolitik konjonktürün ilişkilerin ilerlemesi için önemli bir fırsat penceresi sunduğunu göstermektedir.

Avrupa'da son dönemde gerçekleşen seçimlere ilişkin birkaç cümle ifade etmek isterim. Her şeyden önce şunu belirtmeliyim ki Avrupa Birliği üyesi ülkelerin halklarının demokratik tercihlerine saygı duymalıyız ve yönetime getirdiği herkesle karşılıklı menfaat temelinde çalışmalıyız. Ancak genel değerlendirme yapılırsa gerek küresel çapta gerekse Avrupa genelinde aşırılıkçı akımların, başta İslamofobi olmak üzere, ırkçılık ve yabancı düşmanlığı temelinde gittikçe güç kazandığını görmekteyiz. Bu çerçevede, bir kısım Avrupa Birliği üyesi ülke siyasetçilerinin söz konusu aşırılıkçıların da kendi oylarını alabilmek için Türkiye'yi iç politika malzemesi yaparak seçimi kazanmaya çalıştıklarına şahit oluyoruz. Ancak bu durum sadece seçim süreciyle sınırlı kalmamakta, bilahare normal dönemde etkisini sürdürüp gerek ülkelerin gerekse Avrupa Birliğinin Türkiye'ye yönelik politikalarını zaman zaman olumsuz etkilemekte, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerini zehirleyebilmektedir. Gerek Avrupa

Birliği kurumlarının yöneticilerinden gerekse Avrupa Birliği üyesi ÷lke yönetimlerinden beklentimiz, Avrupa'nın bütününde hâlâ azınlıkta olan bu aşırılıkçı akımların etkisinden bir an önce kurtularak her iki tarafa da büyük çıkarlar vadeden Türkiye-Avrupa Birliği entegrasyon sürecine ve ortak geleceğe yoğunlaşmalarıdır. Seçim sonuçlarının Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri ve Avrupa ÷lkelerinde yaşayan vatandaşlarımız için hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Bu noktada sözlerime son verirken sözü, sunumlarını yapmak üzere Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi M÷lkiye Göç Araştırmaları Merkezi Müdürü Profesör Doktor Sayın Murat Erdoğan'a veriyorum.

Buyurun Değerli Hocam.

V.- SUNUMLAR

1.- M÷lkiye Göç Araştırmaları Merkezi Müdürü Mehmet Murat Erdoğan'ın, Avrupa Parlamentosu seçimlerinin sonuçları çerçevesinde Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin geleceği ve göç konusu hakkında sunumu

M÷LKIYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Değerli Başkanım, çok teşekkür ediyorum. Büyük bir onur benim için burada olmak. Bu vesileyle Zuhul Hanım'a da özel olarak teşekkür etmek istiyorum, toplantı fikri ondan çıktı.

Ben otuz yıldan fazladır göç üzerine çalışıyorum, bu göç çalışmalarım önce diaspora çalışmalarıyla başlamıştı, öyle devam ediyor, Oğuz Bey'le de oradan tanışırız. Ama 2011 sonrasında Türkiye'nin önemli bir dönüşüm içine girdiğini hepimiz biliyoruz. 2011'den sonra da bir taraftan diaspora çalışmalarını yaparken yoğun olarak Türkiye'deki Suriyeliler ve bunun iç ve dış boyutlarına ilişkin çalışmalar yapmaya başladım.

Şimdi, bugünkü sunumda nereden nasıl gideceğim konusunu dün akşam epeyce düşündüm, bir de dün ve evvelki gün Gaziantep ve Hatay'a gitmiştim -biliyorsunuz şu an bambaşka bir iklim yaşanıyor Türkiye'de, ben de sahada olmayı çok önemseyen bir akademisyen olarak oralara gitmiştim- orada görüşmelerim vardı. Üç konu iç içe giriyor: Bir, Avrupa Parlamentosu seçimleri; aslında burada bulunan pek çok vekilimiz ve uzmanlar bu konuya gayet vâkıflar. İkincisi, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri ve bu göç bağlamı. Üçüncüsü de şu an Türkiye'de yaşanan bu göç sürecinin ileride hem iç politikaya, sosyal yapıya hem de Türkiye'nin dış politikasına nasıl yansıtacağı konusundaki gelişmeler. Onun için üçünü bir araya getirmeye çalışan bir sunum yapmaya çalışacağım. Dolayısıyla bazı yerleri daha hızlı geçip bazı yerler üzerinde biraz daha ayrıntılı duracağım.

Yalnız, öncesinde yani politikacılar ve akademisyenlere mikrofon teslim edilince galiba önce bir süre söylemek gerekiyor, ben onu bileyim, ona göre davranayım. Dolayısıyla ne kadar sürem olduğunu bana söylerseniz ona göre hareket edeceğim. Ucu açık bırakmayın bence. Ben yirmi dakika civarında bir süre isteyeceğim sizden sizin için de uygunsa.

Şimdi, dediğim gibi, üç konuyu bir araya getirmeye çalışan bir çalışma yapacağım ama öncelikle Yaşar Yakış Bey'e rahmet dileyerek başlamak istiyorum. Yaşar Yakış Bey'in Avrupa Birliği Uyum Komisyonu Başkanı olduğu dönemde, ben burada geçici olarak uzmanlık da yapmıştım. O dönemde “Avrupa Birliği ve Türkiye ilişkileri” başlığı çok önemli bir başlıktı, daha çok konuşulan, daha çok tartışılan konuların olduğu bir dönemdi, ben de kendimce katkılar vermeye çalışıyordum, hatta 2014 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi, Avrupa Siyaset Öd÷lü almıştı o dönemde Avrupa Birliği uyum yasaları konusunda yaptığı çalışmalardan dolayı ve onda da Yaşar Yakış Bey'in çok büyük katkısı vardı, öncelikle ona bir rahmet dileyerek başlamak isterim.

Daha sonra da şimdi Avrupa Birliği seçimlerine geçeyim. Önce en genel çerçeve, neden konuştuğumuzu bilmek bakımından; dediğim gibi, birçoğunuzun vâkıf olduğu şeyler, sadece kısacık birkaç bilgi vereyim.

27 ülkede 720 sandalyeli bir Avrupa Parlamentosundan söz ediyoruz ve burada en son seçimlerde yüzde 51 katılım gerçekleşti; bir önceki seçime göre yüzde 0,5'lik bir artış var, daha yüksek bekleniyordu ama yine de yüzde 51 Avrupa Parlamentosu seçimleri için fena bir katılım değil. 185 milyon oy kullanıldı Avrupa'da, aslında bu da az bir sayı değil. Bu önümüzdeki dönemlerde Avrupa Parlamentosu seçimleri sanki biraz daha önemsenecek gibi görünüyor. 1979'dan beri doğrudan yapılan 10'uncu seçim bu, o anlamda da önemli. İngiltere'nin olmadığı ilk seçim. Bu seçimlerle aynı tarihlerde Avrupa'da birtakım seçimler de vardı, onun için bazen bazı bilgiler birbirinin içine karıştı yani ortaya çıkan işte aşırı sağ yükselişiyle ilgili değerlendirmeler, Avrupa Parlamentosuyla ilgili değerlendirmeler mi yoksa ulusal değerlendirmeler mi, onu da ayrıca değerlendirmek lazım. Almanya'da, Macaristan'da, İrlanda'da, İtalya'da, Malta'da, Romanya'da yerel seçimler vardı, Belçika ve Bulgaristan'da genel seçimler vardı; hatta Belçika Başbakanının hemen bu seçim sonrasında istifası çoğunlukla Avrupa Parlamentosu seçimlerine bağlandı ama temelde bunun Belçika'nın kendi içi politik yapısıyla ilgili olduğunu unutmamak lazım.

Şimdi, bu sayılar da ilginç yani bir taraftan Türkiye hep kafamızın arka tarafında duruyor “Acaba Türkiye de orada olsaydı ne olurdu?” diye. Avrupa Parlamentosu seçimlerinde en büyük sandalye Almanya'ya veriliyor nüfusuna göre, 85 milyon civarında bir nüfus var aynı bizde olduğu gibi ve 96 koltuğu var Almanya'nın; dolayısıyla, zaten ilk 5 ülke, Almanya, Fransa, İtalya, İspanya, Polonya Avrupa Parlamentosunun yüzde 50'sini kapatıyor. Türkiye'nin olası bir üyeliği durumunda Türkiye'nin de -tabii, o zaman Avrupa parlamenterlerinin sayısı değiştirilebilir vesaire ama- Almanya eş değerinde bir Avrupa Parlamentosu milletvekilliğine sahip olması gerekiyor. Bu, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerini düşündüğümüzde ve gelecek senaryoları yaptığımızda aklımızda bulunması gereken şeylerden biri. En az oy sahibi olan ülkelerin 6 milletvekilliği var; Malta, Lüksemburg ve Güney Kıbrıs'ta olduğu gibi.

Şimdi, çıkan sonuçları en özet şekliyle şöyle anlatmak herhalde mümkün diye düşünüyorum: Aslında “Aşırı sağ çok yükseldi, şöyle oldu, böyle oldu.” diyoruz, doğru ama bu yükselişin Avrupa Parlamentosuna yansması çok sınırlı gerçekleşmiş oldu. Bir kere ana akım sağ ve sol gruplar kendi güçlerini korudular, hatta Avrupa Halk Partisi, bu, aynı zamanda Avrupa Komisyonunun Başkanının da dâhil olduğu grup, onlar oylarını artırdılar bile. Sosyalistler ve Demokratlar İttifakı kendi oylarını aynen korudu ama onun dışında “aşırı sağ” olarak nitelediğimiz 2 grubu dikkate alırsak yani Avrupa Muhafazakârlar ve Reformcular Partisi ile Kimlik ve Demokrasi Partisini, onların toplamı 131 sandalye oldu. Üstelik, şunu unutmamak lazım: Onlar Almanya'daki AfD'yle aralarını açtıkları için ve onları kendi gruplarının içine almadıkları için sayıları biraz daha düşük bile kalmış oldu ama yani onlardaki yükseliş tabii ki gözle görülür bir şey.

Bu seçimlerin önemli özelliklerinden biri de Yeşiller Partisindeki gerilemeydi. Yeşiller Partisinin bu darbesinin en önemli sebeplerinden biri Avrupa'daki bu yeni yeşil reform politikaları; bunlar çiftçiler için, tarımda çalışanlar için çok ciddi yükler ve sorunlar getirecek gibi görünüyor. Dolayısıyla, Avrupa Parlamentosunun önemli gruplarından biri olan Yeşiller de 74 koltuğu varken 19'unu kaybetti ve 52'yle Avrupa Parlamentosuna girmiş oldular.

Bu iki yuvarlak şekil, 2019 ve 2024 seçimini gösteriyor. Harita gördüğünüz gibi üç aşağı beş yukarı aynı yani öyle, dışarıda kopan kıyamete rağmen çok ciddi dönüşümler olmadığını mutlaka görüyoruz ama en büyük yükselişi, dediğim gibi, bütün bunlar içinde aslında belirli gruplara dâhil olmayanlar gerçekleştirmiş oldu, 37 milletvekilliği almış oldular. Bu da yakın zamanda Avrupa

tarhinde, Avrupa siyasetinde butik partilerin çok ön plana çıkacağını gösteriyor. Ben bunu “butik parti” olarak niteliyorum. Avrupa siyasetine yakından baktığımızda sadece küçük bir konuyu ele alıp onun üzerinden yürüyen partiler var. Mesela bir ara Almanya’da “Piratenpartei” diye parti vardı, gençlerin kurduğu bir partiydi ve en önemli dertleri internetin sınırsız olması, ücretsiz olması vesaireydi ama onunla birlikte yüzde 2 oylara kadar ulaşabildiler. Başka konuları sormuyorlar, konuşmuyorlar bile “Ekonomide ne yapacağız?” “Dış politikada ne yapacağız?” “Eğitimde...” Bunlar, onların konuları değil. Ben bu siyasi gelişmenin yani bu butik partiliğin Avrupa’da başta olmak üzere Türkiye’de de gelişeceğini tahmin ediyorum. Özellikle yeni işte Z kuşağı ya da daha küçük gençlerin, çocukların bu tip konulara daha çok ilgi gösterdiğini biliyoruz. Şu an Fransa’nın yeni Başbakanı olması tasarlanan 28 yaşındaki gencin de en büyük gücü TikTok’u çok iyi kullanıyor olması ve onun üzerinden gençlere ulaşılıyor olması. Biliyorsunuz artık bu sosyal medya herkesin çok önemseydiği bir alana doğru gitti ve siyaseti de şekillendiren hâle geldi.

Şimdi, aşırı sağ güçlendi ama merkez kendini korudu; bu seçimlerde en azından böyle, bir sonraki seçimlerde nereye doğru gideceğimizi çok fazla bilmiyoruz. Şimdi, Avrupa Birliği öyle bir proje; Avrupa’nın aslında bugüne kadar gelişimini, kalkınmasını ve barışını sağlayan bir proje. Bildiğiniz gibi, bir dönem Nobel Barış Ödülü aldı Avrupa Birliği, barışı sağladığı için Avrupa Kıtası’nda ama şimdi, her geçen gün bu barışı koruma, onun için alanı genişletme ve bunun için de bir istikrar yaratma, kalkınma yaratma duygusundan Avrupa’yı koruma duygusuna doğru gidişat var. Bu anlamda “aşırı sağ” dediğimizde kimden söz ettiğimiz de belli değil yani kim o aşırı? Yani mesela bizdeki, Türkiye’deki partileri siz kendiniz aklınıza getirin, bunlara acaba “aşırı” mı denir, normal “sağcı parti” mi denir? O nerede başlar, nerede biter? Bununla ilgili tartışmalar Avrupa’da da çok yoğun yapılıyor. Hani ırk temelli birtakım değerlendirmeler olabilir ama o daha çok karışmaya başladı çünkü şu an Almanya’da, hani şu an Avrupa’nın en öcü gösterilen partilerinden AfD’nin içinde Türkler var, Polonyalılar var, Macarlar var pek çok yerde... Şu an Le Pen’in kendi partisinde Başbakan adayı olarak gösterdiği kişi İtalyan asıllı birisi. Dolayısıyla, ırk temelli bir politikaya yürümek çok mümkün olmayacak Avrupa’da.

Avrupa’nın bir başka dramı var -biraz sonra onu da anlatacağım- o da nüfus ihtiyacı, göçmen ihtiyacı. O göçmen ihtiyacı her halükârda Avrupa’daki dönüşümü daha da tetikleyecek, demografik değişim daha da artacak. Hani biz bugünlerde Türkiye’de de çok konuşuyoruz bu demografik değişimi ama Avrupa’daki durum bizimkiyle karşılaştırılmayacak derecede daha ileri bir seviyede ama Avrupa şüphesiz güçleniyor, bunu hepimiz biliyoruz ve Avrupa’nın yeni liderlerinin mutlaka bir tarafından bir sağcılık, işte ona “aşırı” mı dersiniz, “normal” mi dersiniz, sağcılığı nasıl tanımlarsınız, onu bilmiyorum ama açıkçası, bana kalırsa Avrupa’daki sağcılık -ya da Amerika’ya da bakabilirsiniz böyle- aslında “yerli” “millî” sloganı vardır ya, o yerli, millî küreselleşiyor; dünyanın her yerine herkes yerli, millîye ya da çok önem veriyor ve bunun üzerinden politikalar yürütüyor. Yani bugün Macaristan’daki de aynı şeyleri söylüyor, Putin de aynı şeyi söylüyor, Trump’a gidin, o da aynı şeyi söylüyor. “Yerli” “millî” vurgusu artık küresel bir slogana dönüşüyor ve bunu, dediğim gibi, sadece sağ partiler için değerlendirmek de çok mümkün değil; solda olan, “sosyal demokrat” olarak kendini tanımlayanlar da artık bu yerli, millî üzerinden gidiyorlar.

Şimdi, bu ülkelerle ilgili tek tek ayrıntılara girmeyeceğim, dediğim gibi, zaten bildiğiniz konular ama mesela önemli krizlerden birinin Fransa’da yaşandığını biliyoruz ama başka sürprizler de görüyoruz. Mesela, son seçimlerde İngiltere’de yaşanan İşçi Partisinin çok ciddi zaferi. Fransa’da ne olacağı belli değil; önce gitti geldi falan diye düşünülüyordu. Hani, bir taraftan Avrupa Parlamentosu seçimlerinde toplum böyle hani kendi dışlarını gösteriyor ve orada politikacılara bir ayar veriyor ama öbür taraftan kendi ülkelerindeki yönetim biçimleri için daha gerçekçi partilere yöneliyorlar. Yani ekonomide ne yapacak, siyasette ne yapacak bunlar, eğitimde ne yapacak, sağlıkta ne yapacak,

emeklilikte ne yapacak? Bu tip soruların sorulabildiği partiler aslında merkez partiler. Dolayısıyla, toplum böyle, Avrupa Parlamentosu seçimlerini biraz daha fantezi seçim olarak görüyor gibi görünüyor ama her yerde, İtalya şu ara çok popüler bildiğiniz gibi, Meloni sayesinde, oradaki yükseliş çok ciddi ama mesela “sağcı” dediğimiz partilerin kendi içinde süren çatışmalar ve bölünmeler de görmeye başladık. Yani artık o, sağcılığı nasıl tanımladığınıza bağlı.

Bir de sağcı partiler kendini... Hani “aşırı sağcı” diyoruz, aşırı sağcının bir parçasının milliyetçi olması gerekiyor ve Avrupa Birliğine daha mesafeli olması gerekiyor. Hayır, mesela en son Le Pen “Avrupa Birliği projesini biz geliştireceğiz, daha da güçlendireceğiz.” dedi. Dolayısıyla, bu sağcılığın nereye gittiğine dair de önümüzdeki süreçte yeni tecrübeler edineceğiz gibi görünüyor ama mesela Avusturya’da en son aşırı sağcılar 1’inci parti olarak çıktılar, pek çok yerde bu “aşırı sağcı” olarak tanımladığımız... Tekrar ediyorum, bir akademisyen olarak bunu mutlaka söylemem lazım: Bu “aşırı sağcı” dediğiniz nedir yani kimdir o? Nerede başlıyor o aşırılık acaba? Nereye kadar siz sağcı görüyorsunuz da birilerini, nerede aşırı sağcı oluyor? Mesela “aşırı solcu” diyor muyuz? “Aşırı solcu” kavramı çok geçmiyor. Hani “Marksistler” deniliyor “komünistler” deniliyor “sosyalistler” deniliyor, bilmem ne ama hep bu sağcılığın aşırılıkla ilişkisi biraz da işte, İkinci Dünya Savaşı’nda yaşanan tecrübelerden kaynaklanan şeyler.

Şimdi, Avrupa Parlamentosu seçimleri aynı zamanda Avrupa’nın kendi dengelerini belirlemesi bakımından önemli ve kurumsal yapısını geliştirmesi bakımından önemli. O da canlı bir organizasyon, 27 ülke var, şimdi, yeni genişleme hamleleri var. İşte, biliyorsunuz, en son Ukrayna’nın, Gürcistan’ın, Moldova’ya’nın üyelik süreçleri başlatılabilir dediler. Bosna-Hersek’ten söz ediliyor. Bütün bu süreçleri taşıyabilecek bir mekanizmanın geliştirilmesi lazım. Aksi hâlde, Avrupa’nın kendi içinde tıkanma ihtimali çok yüksek görünüyor. Şu an bile zar zor gidiyor birçok şey. Yani hâlâ bugün Avrupa Birliğinin bir demokratik yapı olmadığını hepimiz biliyoruz. Devlet ve hükümet başkanları toplanıyorlar, kararları alıyorlar; asıl karar mercisi orası. Son dönemde zaten Von der Leyen ile Michel arasındaki çatışma da bundan kaynaklandı. Yani Von der Leyen biraz daha inisiyatif alarak Avrupa Komisyonunu ön plana çıkarıyor ama Michel daha çok devlet başkanları üzerinden gitmeye çalışıyor; her neyse. Bunlar içinde en zayıf kurum olarak bugüne kadar hep karşımıza çıkan Avrupa Parlamentosu ama buna rağmen Avrupa Parlamentosunun ağırlığı da artacak gibi görünüyor. Dolayısıyla, bizim kendimiz Türkiye-Avrupa ilişkilerine baktığımızda biraz böyle bakmamız lazım.

Şimdi, bu konuyu Oğuz Bey iyi bilir; Avrupa’da Türkler, “Türk diasporası” olarak nitelendireceğimiz kitle, artık 3 milyondan daha fazla, Avrupa Birliği vatandaşı bunlar. Dolayısıyla, oy kullanıyorlar, Avrupa Parlamentosu seçimlerinde de kullanıyorlar, diğer seçimlerde de kullanıyorlar. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından söz etmiyorum, vatandaşlık alanlardan söz ediyorum. Onların birkaç denemesi oldu kendi siyasi partilerini kurmak ve bunun üzerinden gitmek gibi, genel seçimlerde bu çok zor bir şey. Bunu da deneyenler oldu daha önce, genel seçimlerde çok zor ama en son 2 tane parti Almanya’dan seçimlere katıldı. Birinin 23 adayı vardı ve BIG parti, onlar 31 bin oy aldılar ama diğeri, DAVA Partisi, onlar ilk 148 bin oya ulaştılar. Hollanda’da bir tanıdığım vardı, onunla konuştum. “Hollanda’da eğer biz Türkleri bir araya getirebilirsek, 25 bin oy alırsak 1 milletvekili çıkarabiliyoruz.” diyordu; Almanya zor ama Hollanda, Belçika, o bölgelerde daha kolay. Bu ne kadar doğru bir politika, bunu siz politikacıların takdirine bırakıyorum, ayrı bir şey; benim için çok doğru gibi görünmüyor, benim için orada yaşayan insanların oradaki büyük partiler içinde yer alması, o siyasi hayatı yönlendirecek politikaların içinde yer alması bana daha doğru geliyor ama bu da bir gerçeklik, bunu da görmemiz lazım orada yaşayan Türklerin Avrupa Parlamentosu seçimlerine bakışı bakımından ama bir şeyi daha söyleyeyim, az önce de söyledim: “Sağ” “milliyetçilik” işte “Avrupalılık” vesaire kavramları allak bullak oluyor. Hani AfD’liler bir taraftan şu an Türklerin ya da Müslüman azınlıkların önündeki en önemli sıkıntı gibi

görülse de o parti içinde görev alan Türkiye kökenli pek çok insan var ve bu insanlar da o partide gayet aktif oluyorlar, yakın zamanda da daha aktif olacaklar gibi görünüyor; kimlikler de dönüşüyor, değişiyor ve Türkiye'deki politikalar da ister istemez oradaki kimliklerin değişiminde, dönüşümünde etkili bir şey oluyor, onun bir parçası da Türkiye'den Avrupa'ya yapılan ilticaların artması, biraz sonra müsaade ederseniz birkaç cümle de onunla ilgili söyleyeceğim.

Şimdi, Avrupa'nın geleceğinde göç ve iltica, Türkiye'yle olan ilişkiler; şimdi, bu, ister istemez bizim Türkiye'deki sığınmacılar konusuna girmemizi gerektirecek. Aslında benim en çok sevdiğim konu ama bu meclisin konusu o değil temel olarak yoksa başka bir zaman inşallah imkân olursa ben memnuniyetle o konuları sizinle konuşmak isterim ama Avrupa'daki ciddi bir dilemma var, o da insana acil ihtiyaç, çok çok acil ihtiyaç ama bu insanın kim olacağına karar vermek önemli. Yani nüfusun yaşlanması, çocuk sayılarının çok düşmesi ve artık o büyük ekonomilerin, büyük refah devletlerinin kendilerini sürdürebilmek için dışarıdan insana ihtiyacı var. Bununla ilgili bütün veriler zaten bunu gösteriyor ama bu, aynı zamanda iki türlü gidiyor yani bir, göçmen almak ve en nitelikli göçmenleri ülkelere çekmekle ilgili politikalar var ama bir taraftan da bir iltica baskısı altındalar bu ülkeler. Yani biz kendimize gelen mültecilerden doğal olarak şikâyetçiyiz ve bununla ilgili çok eleştiri yapıyoruz ama bakın, Avrupa Birliğine 2023'te iltica sayısı -ilk başvuru sayısı bu, bu önemli çünkü birikiyor bunlar, hani sadece 2023'te başvuranların sayısı- 1,1 milyonu aştı. Bu sayıları Avrupa Birliği sadece 2014-2016 arasında gördü, onun dışında bu sayılar çok yüksek sayılar; 2021'de 537 bin, 2022'de 881 bin. Ne yazık ki iltica başvurularında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının sayısı ciddi bir biçimde artıyor; bu, hatta bizim Avrupa Birliğiyle ilişkilerimizde de hatta bunun en sembolik konularından biri olan vizelerin kaldırılması konusunda da artık önemli bir sıkıntı hâline geliyor. Bu konuyu da ayrıca sizin takdirinize sunuyorum ve değerlendirmenize sunuyorum.

Şimdi, Avrupa Şampiyonası yapılıyor, ben İlkay ile Rüdiger'in resmini paylaşıp bir "tweet" atmıştım "Demografik değişimin spor hâli." diye. Şimdi, demografik değişim artık o kadar kaçınılmaz bir şey ki bundan istedikleri kadar şikâyet etsinler, şu an AfD yüzde 90'la iktidara gelsin, bu demografik değişimi nasıl okuyacağı ve nasıl yönlendireceği önemli. Yani "göç" dediğiniz şeyi, insan kaynağınızı nasıl o ülkenin parçası hâline getireceğiniz çok önemli; ya onları nefrete boğup dışlayacaksınız ve onlardan sürekli zarar görür hâle geleceksiniz ya da onları kendi sisteminizin içine bir biçimde yerleştirmeye çalışacaksınız. Bu, Avrupa'nın tamamındaki sıkıntı; sadece Avrupa'da değil dediğim gibi, bizim ülkemiz için de geçerli, Amerika için de geçerli, başka yerler için de geçerli.

Şimdi, "göç" deyince üç kategoriden söz ediyoruz ya yani bir, göçmenler, "ekonomik göçmen" de diyoruz buna, kalkınmanın aracı aslında. Bütün ülkeler göçmen alırlar daha iyi kalkınmak için, refah seviyelerini yükseltmek için. Dünyada 300 milyondan fazla böyle uluslararası göçmen var. İkincisi, gitmek istemediği hâlde gidenlerin hikâyesi yani mülteciler. Mülteci konusu belalı bir konu çünkü göçmen aldığınızda seçme şansınız var, mülteci aldığınızda kimin geleceğine siz karar vermiyorsunuz; bir kere, bu başlı başına bir ayırım oluşturuyor. Siz göçmen alırken diplomasına bakıyorsunuz, banka hesaplarına bakıyorsunuz, kriminal durumuna bakıyorsunuz, her şeye bakıyorsunuz ama mülteciyle ilgili böyle bir şansınız yok, hele bu bölgedeyse çok daha riskli bir şey. Dolayısıyla genelde, dünyada hep böyle bir dengesizlik zaten vardı. "Göçmeni alalım ama mülteciyi biraz başka yerlerde tutalım." Bu artık pik yaptı, özellikle Suriye ve Ukrayna krizinden sonra daha pik bir hâle geldi. Bir de düzensiz göçmenler var, düzensiz göçmenler de artık yaşadıkları hayattan daha iyi bir yaşama geçmek isteyen ama gitmek istedikleri ülkelere izin alamayan, onun için de kendi imkânlarıyla, kaçakçılarla vesairelerle başka ülkelere akan insanlar; şu an bunun da en yüksek mağdurlarından birinin de biz olduğunu biliyoruz.

Şimdi, dünyada bu göç konusu hep tartışılan bir konudur, her gün de daha çok popüler oluyor. Dünyada en fazla göçmen nüfusuna göre nerede var? Biliyorsunuzdur diye düşünüyorum ama yani ben öğrencilerimle konuşunca genelde onlar bilmiyorlar, onun için de tekrar ediyorum. Birleşik Arap Emirlikleri 1'inci sırada nüfusuna göre göçmen nüfusunda, sonra Katar, Kuveyt geliyor, böyle gidiyor. Ama o ülkelerde mesela “Ne kadar ilticacı var, ne kadar mülteci var?” diye baktığınızda neredeyse sıfıra yakın. Tamam yani dünyada en fazla göçmen Amerika’da ama nüfusuna göre en fazla petrol zengini ülkelerde ya da başka türlü madenleri üzerinden zengin olan ülkelerde. O ülkelerdeki mülteciler ile göçmenler arasındaki farklılık aslında bize bir şey anlatıyor; aldığımız kitlenin, ülkeye gelen kitlenin niteliği, aslında sizin o süreci nasıl yöneteceğinizle ilgili kararlarınız, bu süreçte zenginleşecek misiniz, bu süreçte zorluklar mı yaşayacaksınız, onu ortaya koymuş oluyor.

Şimdi, Almanya -yapılan bütün hesaplamaları Almanlar yapıyorlar- “Yılda 1,5 milyon göçmene ihtiyacımız var.” diyor. Polonya’nın on yıl içinde 2 milyon göçmene ihtiyacı var. Avrupa Birliği’nin genelinin yılda 5 milyon göçmene ihtiyacı var, 500 milyonluk Avrupa Birliği’nin yıllık 5 milyon ihtiyacı var. Şu an 3 milyon civarında alıyorlar yılda, buna hiç kimse ses çıkarmıyor; buna ses çıkaranlar da var yani göçmenin her türüsüne ses çıkaranlar da var ama “Onlar gelmezse işim kalacak. Onlar gelmezse inşaat yürümayacak. Onlar gelmezse temizlik olmayacak. Onlar gelmezse çip üretemeyeceğim. Onlar gelmezse şunu yapamayacağım.” düşüncesiyle bunlar topluma anlatılabilir. Topluma anlatılması zor olan şeyler ilticacılarla, ilticacılarla ilgili bir şey çünkü onu bir ahlaki sorumluluk olarak görüyor, ahlaki sorumluluğu ortadan kaldırdıktan sonra da bir sorun olarak görmeye başlıyor.

O zaman ne yapacağız biz bunlarla? Şimdi, Avrupa Birliği’nin yeni bir “New Pact on Migration and Asylum” diye bir şeyi çıktı biliyorsunuz “Acaba biz göç ve iltica konusunda ne yapacağız?” diye. Çok açık, çok basit şekilde söylediler; iyi, nitelikli göçmenleri alacağız -çünkü bu konuda da bir rekabet var, Amerika’yla rekabet ediyorsun, Çin’le ediyorsun, Japonya’yla ediyorsun- ama mülteciler mümkünse başka ülkelerde dursunlar, kendi ülkelerinde dursunlar, biraz yardım edelim, orada duramıyorlarsa ikincil ülkelerde dursunlar yani onları taşıyacak ülkelerde dursunlar. Ve bu, kurumsallaşıyor, işte, en son İngiltere ile Ruanda’nın anlaşması var; Ruanda’ya gönderemediler bu arada, o ayrı bir şey, bugüne kadar benim bildiğim sadece 1 kişi gönderebildiler ama bu, gelecek gibi görünüyor, her ülke bununla ilgili çözümler üretmeye çalışıyor. Dünyanın en zengin ülkelerinden biri Danimarka “Sıfır mülteci politikası izleyeceğiz.” diyor vesaire. Bu konu her geçen gün daha büyük bir krize doğru gidecek görünüyor. Böyle de olunca dünyada mültecileri alanlar ile göçmenleri alanlar arasındaki uçurum daha da artıyor. Mültecilere vicdani ya da ahlaki ya da hukuki sebeplerle kucak açan ülkeler bunun kurbanı hâline gelmiş oluyorlar, bunun mağduru hâline gelmiş oluyorlar; kendi demokrasileri tehdit altına giriyor. Dünyada, çok açıktır, mültecilerin sadece yüzde 15’i gelişmiş ülkelere ulaşabiliyor, geri kalanı ya komşulara gidiyor... Yani Pakistan’dan kaçıp İran’a sığınmıyor, Afganistan’dan kaçıp Pakistan’a gidiyor vesaire. Dolayısıyla, bu da öyle kolay kolay değişecek gibi görünmüyor.

Avrupa Birliği’nin kendi içinde başka bir dramı daha var, o da şu: Diyelim ki Avrupa Birliğine bir sene içinde 100 bin ilticacı geldi, o 100 bin ilticacıyı dağıtacaklar 27 ülkeye. Bazı ülkeler diyor ki: “Bana ne kardeşim, almasaydınız.” Özellikle İtalya ve Yunanistan çok suçlanır bu konuda Akdeniz’den gelen akını karşıladıkları için. En son aldıkları karar bence çok dramatik ve üzücü bir karar, dediler ki: “Biz kotalama yapacağız. Mesela, diyelim ki Macaristan’ın payına 5 bin kişi düştü. Macaristan eğer bu 5 bin kişiyi almazsa o zaman kişi başına 20 bin euro bize para verecek.” Yani bu iş tamamen paraya döndü. Bir süre sonra bütün ülkeler “Tamam, parasını vereyim, sizde kalsın.” noktasına gelebilirler çünkü bir mültecinin Avrupa’ya yıllık ortalama maliyeti zaten 15 bin ile 25 bin euro arası. Böylece hem sorunları almamış olacak hem de mali yükten kurtulmuş olacak. Dolayısıyla, Avrupa da bu krizden kolay çıkamayacak gibi görünüyor.

Şimdi, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerine birazcık değineyim, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri her zaman stratejik zemin üzerinden gitti, bunu hepimiz biliyoruz yani önce soğuk savaş dönemi “Aman, Türkiye’yi Rusların önüne bırakmayalım, Batı birliğinin içinde yer alsın.” vesaire. 15 Temmuz 1959’da Yunanistan, Avrupa Ekonomik Topluluğuna -o dönemki ismiyle- başvuruda bulunuyor, on beş gün sonra biz başvuruyoruz; ikimizi de kabul ediyorlar, sonra onlarla Atina Anlaşması, bizimle Ankara Anlaşması yapılıyor. 1959’dan beri bizim böyle bir ilişkimiz var. 80’lere kadar bu iş bir yere kadar gitti yani Türkiye’de birçok yatırımın arkasında Avrupa Birliğinin -o zamanki ismiyle Avrupa Ekonomik Topluluğunun- yeri oldu ama soğuk savaş bittikten sonra işin rengi değişti.

Biliyorsunuz, bunu ilk defa yaşamadık, Avrupa Birliği-Türkiye ilişkilerinde ilk krizleri biz 90lı yıllarda yaşadık çünkü Avrupa birleşmişti, Doğu Bloku çökmüştü, Avrupa bir genişleme dalgasının içine giriyordu ve Türkiye’ye orada yer görmüyordu ama biz direndik, mücadele ettik; 1999’da aday ülke ilan ettiler bizi. Sonra, biz o dönemin parçalanmış Parlamentosu ve iktidarına rağmen olağanüstü bir çabayla uyum yasalarını çıkarmaya başladık. Sonra 2002’de AK PARTİ geldi. AK PARTİ gelince birçok Avrupalı “Ya, bunların zaten Avrupa’yla işi olmaz, arkalarını döner giderler.” diye düşünüyordu ama öyle olmadı, ters köşe yaptı AK PARTİ, daha fazla Avrupa Birliği uyum yasalarına önem verildi ve 2014’te -kriterler belirlemişler “Kopenhag Kriterleri” diyorlar- kriterler tamamlandı. Öyle olunca Amerika’nın da o dönemdeki baskısıyla ve en önemlisi o dönem Almanya’da iktidarda Sosyal Demokratlar ve Yeşiller vardı, onlar da prensip olarak “Eğer ilkeler yerine gelirse Türkiye, Avrupa Birliğine üye olabilir.” diyorlardı o dönemde, 2004’te karar alındı, 2005’te de üyelik müzakereleri başladı.

Hırvatistan’la aynı anda başladık -biliyorsunuz, Hırvatistan epeydir zaten Avrupa Birliği üyesi- ama bizde birdenbire işler değişti. Ne oldu? Bir kere, Avrupa’daki siyasi coğrafya değişti yani o dönemde Avrupa’da birden bire Merkel’in ve Sarkozy’nin iktidara gelmesiyle birlikte Avrupa Birliğinin en önemli iki gücü ilişkileri bloke etti; Kıbrıs’ı koydular önümüze. Zaten Kıbrıs önümüze konulduktan sonra çok fazla bir ilerleme şansı kalmamıştı. 2007, 2008’den sonra neredeyse ilişkiler artık böyle folklorik ilişkilere döndü ve Türkiye’de de ilgi değişti yani Türkiye’nin de ilgisi başka bir yere doğru kaymaya başladı; “Avrupa’dan zaten bir şey olmaz.” düşüncesi birçoğumuzda vardı, “Ağzımızla kuş tutsak yine olmaz.” düşüncesi böyle kendisini vücut bulmuş hâle getirdi. Nereye kadar? Yani, o dönemde Avrupa Birliği genelde her sene yayınladığı raporlarda eleştiriyor bizi “Şurada demokratik sorunlar var, burada insan hakları sorunları var, burada bilmem neler var...” diye ama Avrupa Birliğine yakınlaşılmasına da izin vermiyorlar, onunla ilgili başlıkları da açmıyorlar falan.

Sonra ne oldu? 2010 ve 2011’de -sadece Suriye’de değil- “Arap Baharı” adı verilen -artık bahar mıdır, sonbahar mıdır, kış mıdır, her neyse- bir süreç başladı. Bu süreçle birlikte Orta Doğu’da pek çok ülkenin rejimleri değişmeye başladı ve bu süreç Suriye’ye de ulaştı. 2011’in Mart ayında Suriye’de gösteriler başladı. Sonra, Esad rejiminin o dönemde kendi insanlarına karşı kullandığı inanılmaz acımasız bir savunma politikası oldu. O dönemde birtakım görüşmeler yapıldı ve 29 Nisan 2011’de de Türkiye’ye ilk Suriyeli kafilesi geldi; 252 kişi Hatay’dan Türkiye’ye girdi ve “Geçici misafirlerimiz geldi.” demişti o zamanki valimiz Suriye’den gelenler için. Sonra o akın adım adım devam etti. O zaman da Avrupa’nın çok umurunda değildi Türkiye’ye gelen mülteciler konusu çünkü bunu bölgesel bir sorun olarak görüyorlardı, bir de herkesin beklentisi “Esad kısa bir süre sonra gider. Dolayısıyla da bu insanlar da evine döner.” şeklindeydi. Sonra, biz kamplar yapmaya başladık. Bu kamplarla birlikte 250 bin kişilik kapasiteye ulaştık. 26 tane kamp yapıldı ama kampları biraz fazla süslü yapmaya başladık, o da ayrı bir konu. Her neyse, biz gelen insanlar için -siyasetin de aklında o vardı- “Bu insanlar kısa bir

süre sonra dönecekler.” diye düşünüyorduk; hafta veriyorduk, ay veriyorduk, süreler veriyorduk onlara ama olmadı yani süreç başka türlü işledi. Hele de özellikle IŞİD geldikten sonra Esad’dan kaçandan çok daha fazla insan IŞİD’den kaçtı, geldi.

Şimdi, bu konu bugünlerde de çok konuşuluyor ya, bir Esad fantezisi var “Gidip görüşeceğiz, öpüşeceğiz.” diye, herkes çok istiyor bunu. Yani iş artık Esad’dan da çıktı yani 2015’ten itibaren artık “Esad” dediğimizde aklınıza lütfen sadece Suriye, Suriye deyince aklınıza sadece Esad gelmesin, bambaşka güçler, bambaşka şeyler. Her neyse, 2013, 2014, 2015’te olağanüstü bir artış oldu Türkiye’ye gelenlerde. Türkiye’nin o anlamda açık kapı politikasının doğru olduğunu düşünenlerdenim ama açık kapı politikasının nasıl yönetildiği konusunda sorularım var, o apayrı bir konu ama insanlar bu zulümden kaçmalıydı, kaçtılar da. Bizdeki bazı politikacılar hâlâ umudunu kesmemişti “Esad gider.” diye ama Suriyeliler umutlarını kestiler ve Avrupa’ya doğru akmaya başladılar 2014’ten itibaren.

İşte, orada, birdenbire Avrupa Birliği bizi hatırladı “A, bunlar vardı, biz onlarla üyelik müzakereleri yapıyorduk.” dedi. 2015’te tarihimizde hiç yapmadığımız kadar zirveler yaptık çünkü o dönemde Türkiye eğer gerçekten o akını kesmezse Avrupalılar kendilerini ciddi bir tehdit altında görüyorlardı “Demokrasimiz duman olacak ve biz sistemi kuramayacağız.” diye, Türkiye’nin yardımı dışında bir seçenekleri de yoktu zaten. Ardından aramızdaki bu zirvelerle o dönemde Avrupa’ya Türkiye’den yaklaşık 1,2 milyon insan geçti. Bu geçenlerin sadece yarısı Suriyeliydi. Ha, bu arada biz sınırı Suriyelilere açtığımızda -“Açık kapı politikası doğrudur.” dedim ya- bir anda Suriyeli olmayan birçok mültecinin de Türkiye’ye girdiğini çok sonradan fark ettik, Avrupa’ya gidenleri gördünce anladık çünkü oraya gidenlerin sadece yüzde 50’sinin Suriyeli olduğunu gördük, geri kalanının başka ülkelerden geldiğini gördük. Sonra müzakereler başladı ve 18 Mart Mutabakatı imzalandı, Sayın Başkanım da az önce bundan söz etti.

Şimdi, ben yanımda sadece bir örnek getirdim, şöyle bir çalışma yaptık biz “Bu mutabakat nedir, nereye kadar gitti, ne kadar işe yaradı? Bizim beklentimiz neydi, Avrupa’nın beklentisi neydi?” diye. Uluslararası bir grupla birlikte yaptık yani bir Türkiye görüşü değil bu ama neticede hepimiz Türkiye’nin bu konuda nasıl mağdur olduğunu görmüş olduk. Şimdi, bu anlaşmada 10 tane madde vardı -ekranda da görüyorsunuz- ve bu 10 tane maddenin 2 tanesi çalıştı sadece bugüne kadar. Neydi bunlar? Avrupa Birliği para vermeyi taahhüt etmişti, o para verildi. Bugüne kadar Avrupa Birliğinden Türkiye’ye gelen para, normalde 3 artı 3 milyar, dört yıl için öngörülmüştü. Şimdi, 2016’dan bu yana neredeyse sekiz, dokuz sene oldu, Türkiye’ye gelen toplam para 5 milyar euro civarında. Diğerleri gelecek, projelere bağlı ama aktif olarak Türkiye’ye gelen para bu kadar yani Avrupa Birliği yılda -hadi deprem yardımı oldu, Covid yardımı oldu, şuradan da verdiler falan- ortalama 1 milyar euro civarında bir para göndermiş oldu Türkiye’ye. Türkiye ne yaptı onun karşılığında? İkinci uygulanan şey olarak biz de mültecilerin geçişini engellemiş olduk. Onun dışındaki maddeler ki ne vardı onlarda? Üyelik müzakereleri devam edecek, gümrük birliği güncellenecek, vize özgürlüğü getirilecek, Türkiye’den mülteci alınacak belirli kotalarla, Suriye’de iş birliği yapılacak -bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum, biraz sonra onunla ilgili birkaç cümle daha söyleyeceğim- ama bunların hiçbiri çalışmadı. Neden çalışmadı? Avrupalılara göre şundan çalışmadı: “Tamam, biz anlaşmada ‘Vizeleri kaldıracacağız.’ diyoruz ama bunun bir formatı var, Türkiye’de o format devam ettirilmedi.” diyorlar. “Biz gümrük birliğini güncelleyeceğiz ama Kıbrıs konusunda Türkiye adım atmıyor. Dolayısıyla gümrük birliğini güncelleyemiyoruz.” diyorlar vesaire, kendilerince şeyleri var. Yani biz o yazıya baktığımızda... Ki bu anlaşma, kusura bakmayın ama, tarihin görebileceği en komik anlaşmalardan biri; çalakalem yazılmış, böyle sanki bir kahvede, köşede yazılmış bir metin gibidir; bakarsanız görürsünüz, hiçbir referansı yoktur, hiçbir şeyi yoktur. Bir metin çıkmasını istemişler, onu yapmışlar, altında imza bile yoktur, uluslararası bir niteliği de yoktur. Neyse, ama netice itibarıyla bir iş birliği başladı Avrupa Birliğiyle.

Avrupa Birliği genelinde “Biz bunları yapardık ama Türkiye üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmedi.” diyor. Onun getirilmemesinin en önemli sebeplerinden biri -yine Sayın Başkanım onu ifade etti- bir kere, bu anlaşma yapıldığında Ahmet Davutoğlu’ydü bunun arkasında olan kişi, mart ayında bu sözleşme yapıldı, Ahmet Davutoğlu mayıs ayında görevden alındı, onun iki ay sonrasında da Türkiye’de 15 Temmuz yaşandı. 15 Temmuz sonrasında Türkiye’deki olağanüstü hâl durumu Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerini de başka bir yere götürdü. Dolayısıyla, Avrupalılara sorduğumuzda “Ya kardeşim, tamam, biz bunları yapacaktık, söz de verdik ama hani sizden bir şey olmadı.” diyorlar. Biz de bu konunun sonunda tam bir dışsallama politikasına dönüştüğünden söz ediyoruz ve bu dışsallama politikası ne yazık ki bugün Türkiye demokrasisinin önündeki en büyük handikap yani bunu hepimiz biliyoruz ama belki bu konuda yeniden bir açılım sağlamak mümkün olabilir, başka alanların da aktif olabileceği bir yere doğru gidilebilir diye umut etmekteyim.

Şimdi, Avrupa Birliğinin verdiği parayla ilgili olarak ben size bir örnek vereyim: Şimdi, Avrupa Birliği genelinde her şeyin hesaplamasını yapar “Bir mülteci bize kaç mal oluyor?” diye; 15 bin ile 25 bin euro arası bir rakam çıkarıyorlar bir mültecinin yıllık maliyeti olarak. Ben en düşüğünü aldım 15 bin euro olarak ve “Türkiye’deki sadece Suriyeliler -başkaları değil- eğer Türkiye’de değil Avrupa’da yaşıyor olsaydı şu an maliyeti ne olur?” diye baktım, bu hâliyle -tam güncel değil ama- 500 milyar euroya mal oluyor yani bizim 3 artı 3, 6 milyar üzerinden yaptığımız anlaşma, eğer buradakiler oraya gitmiş olsaydı bunun maliyeti Avrupalılara 500 milyar euronun üzerine çıkardı. Bu çok önemli bir şey değil, şu anlamda önemli değil: Para önemli değil yani para önemli de bu kısmı çok önemli değil. Onun için şunu söyleyeyim size: Diyelim ki bugün Sayın Başkanım açıklama yapsın Avrupa Birliğine, desin ki: “Siz bize para göndermeyin, biz size yıllık 20 milyar euro vereceğiz.” Hani, onlar 1 milyar gönderiyor ya “Biz 20 milyar veriyoruz ve önümüzdeki on seneyi de garanti ediyoruz yani size 200 milyar euro ödeyeceğiz önümüzdeki on senede. Küçük bir koşul olarak Türkiye’den sadece 1 milyon mülteciyi alın.” dese bunu alabilecek hiçbir ülke yok, hiçbir Avrupa Birliği ülkesi yok. Neden yok? Parası olmadıklarından değil, bunun getirdiği siyasi, sosyal risklerden uzak kalabilmek, güvenlik risklerinden uzak kalabilmek için. Dolayısıyla, Avrupa Birliğiyle yapılan müzakerelerde sık sık bunun gündeme getirilmesi lazım, bizden mülteci almaları lazım.

Verdikleri paranın ne kadar minimal bir şey olduğunu bir örnekle daha size anlatayım: Türkiye’de şu an, Millî Eğitim Bakanlığının en son belgesinde, 811 bin Suriyeli çocuğun okullara gittiği yazıyordu. Millî Eğitim Bakanlığının hesaplamaları var “Bir öğrenci kaç mal olur devlete?” diye, Türk olsun, yabancı olsun, fark etmez, bir öğrenci bir yılda ortalama bin euroya mal oluyor. Öyle hesaplırsanız 811 bin Suriyeli öğrenci demek, yıllık 811 milyon euro demek yani son on seneyi düşünün, sadece 8 milyar euro biz oraya harcamışız. Dolayısıyla, Avrupa Birliğiyle yapacağımız müzakerenin bu paranın dışındaki alanlarda olması lazım, bu paranın çok anlamı olmadığı belli.

Başkanım, tamamlıyorum eğer bana son beş dakika verirsiniz.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Değerli Hocam, şöyle: Arkadaşlarımızın soruları olacak, o nedenle özetleyelim.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Şimdi, Suriye’deki durum çok içinden çıkılmaz bir hâle geldi ne yazık ki, her geçen gün de derinleşen bir kriz var ve hiç unutmayalım, şu an Gazze’de insanlık tarihinin yaşadığı en büyük dram yaşanıyor ve o dram yeni IŞİD’lerin, yeni El Kaide’lerin vesairesinin gelişmesine de neden olacak ve onun gelişeceği alan da Suriye olacak; otoritenin olmadığı, herkesin istediği şekilde hareket edebildiği bir yer. Dolayısıyla Türkiye’nin bu konuda Suriye’yle olan ilişkileri biraz bu gözle dikkate alıp oradaki ilişkiyi Avrupa Birliğiyle birlikte sürdürmesini önemsiyorum ben.

Şimdi, Türkiye’deki yabancılar konusu çok tartışılıyor, dediğim gibi, bu konunun detayına girmeyeceğim daha çok Avrupa Birliği bandında kalalım diye. Sayılar konusunda kimsenin bir güvenci yok, herkes başka bir şey söylüyor. Ne yazık ki o konuda son on senedir insanların sayılara olan inancı ortadan kalkmış oldu ama resmî sayılara baktığımızda karşınıza bir sayı çıkıyor; bu sayı yaklaşık 4,5 milyon yabancıdan söz ediyor Türkiye’de. Şimdi bu sayı hiç az bir sayı değil yani insanlar böyle 10-15 milyon falan diyorlar ya; 4,5 milyon yeterince büyük bir sayı yani illa rakamın çok büyük olması gerekmiyor, bunu nasıl yöneteceğinizle ilgili bir şey. Göçü yönetmek bile zordur; planlarsınız, edersiniz, süreçleri belirlersiniz, onu bile yönetmek zordur, o bile sıkıntı yaratabilir. Mültecilerle ilgili bu kadar yüksek sayıların yönetilmesi çok zor bir şeydir. Dolayısıyla bunun farkında olmamız lazım.

Başkanım, ben o zaman sizin daha fazla sabrınızı tüketmeyeceğim. Sadece bir şey göstereceğim, ondan sonra tamamlayacağım.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Estağfurullah, rahat olun lütfen.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Şimdi, ben yıllarca göç çalıştım; işte, Almanya’daki Türkler, Belçika’daki Türkler, Avrupa’daki Türkler vesaire. Türkiye’ye Suriyeliler geldiğinde 2011 yılından itibaren de sürekli sahadayım, sürekli gidip geliyorum, ne olduğunu ne bittiğini görmeye çalışıyorum. “Her şeyin bir fitratı vardır.” derler ya, göçün de fitratında kalıcılık var. Siz istediğiniz kadar “Biz istemiyoruz, beğenmiyoruz, gelmesinler, etmesinler, durmasınlar.” deseniz de o kalıcılık kendi içinde geliyor. Türkiye’deki Suriyelilerin kalıcılık süreçlerine girdiğini düşündüğüm andan itibaren de Türkiye’deki Suriyeliler ile Türk toplumu acaba bir arada nasıl huzur içinde yaşayacak, bununla ilgili çalışma yapıyorum ben, bunun adına da “Suriyeliler Barometresi” diyorum. Şöyle bir çalışma yapıyorum: Her sene böyle 350-400 sayfa bir şey yazıyorum. Kapsamlı, hem Suriyelilerle hem Türklerle yapılan çalışma; Suriyeliler Türkiye’de kendini nasıl hissediyor, dönmeye niyetleri var mı, ne gibi sıkıntıları var, hangi alanda neler yaşıyorlar; bunu anlamaya çalışıyoruz. Öbür taraftan da Türk toplumuna soruyoruz yani “Türk toplumunun duyguları nasıl, Suriyelilere nasıl bakıyor, ne kadar akraba görüyor, onlara verilen destekleri ne kadar olumlu görüyor?” falan diye ve bununla ilgili olarak -buna internette ulaşabilirsiniz, sürekli devam eden, şu anda Birleşmiş Milletlerle birlikte yaptığım bir çalışma- bu çalışmadan 1-2 tane grafik gösterip ondan sonra tamamlayacağım. Bu çalışmayı biz Türkçe, İngilizce, Arapça olarak yayınlıyoruz ve her zaman ulaşılabilir bir durumda, ben de ne zaman arzu ederseniz bununla ilgili size sunum da yaparım.

Türk toplumu bir kere uzun süredir Türkiye’deki Suriyeliler konusunu Türkiye’nin en önemli üç sorunundan biri olarak görüyor yani yüzde 25-30 “Türkiye’nin en önemli sorunu” olarak görüyor ama ortalamada ilk üç sorunu arasında görünüyör çok açık ara. Kültürel benzerlik konusunun toplumda karşılık bulmadığını gördük biz yani siyaset bunu istediği kadar söylesin, kimsenin umurunda değil. Türk toplumunun yüzde 80’den fazlası “Yok kardeşim, alakası yok, biz tanıdık, kültürel olarak yakın değiliz.” diyor. Sağ taraftaki yeşil tablo Suriyelilerin tablosu, onlar önce böyle “Ya, kültürel olarak kardeşiz.” falan diyordu, onlarda da düştü yani bir arada yaşamak yakınlaşmayı sağlamadı, tersine, uzaklaşmayı sağladı. Savaş bittikten sonra Suriyelilerin evlerine döneceklerine dair Türk toplumunun yüzde 90’ı “Bunlar dönmez.” diye düşünüyor. Ondan sonra biz bir soru soruyoruz “Tamam, dönmezler; o zaman nerede yaşasınlar?” diye. “Evlerine gönderilsinler.” cevabı yüzde 89. Şimdi, biz bunun parti ayrımlarını da görüyoruz, burada söylemeyeceğim onu ama artık bu iş parti işini aşmış durumda yani bu sadece muhalefetin, CHP’nin, İYİ Partinin ya da başka bir şeyin değil, bütün partilerin, siz bunu sahadan da görüyorsunuz zaten. Çalışma izinlerine itiraz var, işte, iş yeri açmaya itirazlar var ve en çok Türk toplumunda rahatsızlık yaratan konu da vatandaşlık konusu. Bu konuda her bir alanda 70-80 tane tablo var, ben size sadece 3 tanesini gösterdim. Türkiye’deki Suriyelilere baktığımızda Suriye’ye dönme konusundaki ilgileri yüzde 2,1 en son,

bunun da o kadar anlaşılabilir sebepleri var ki; Lübnan'a gidenler bile ülkelerine dönmezken Türkiye'den gitmek çok şey değil. Üçüncü bir ülkeye gitmeyi bir ara çok istiyorlardı ama şimdi artık yollar çok riskli hâle geldi, dolayısıyla ondan uzak duruyorlar.

En son bu slaytla sunumumu tamamlayacağım. Şimdi, Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri benim çok önemsedğim bir şey yani Türkiye'nin kendi aidiyeti bakımından da demokrasisi bakımından da insan hakları bakımından da bizim Avrupa'ya verebileceğimiz değerler bakımından da onların bize vereceği değerler bakımından da son derece önemli ama ne yazık ki böyle bayağı ters yönle doğru giden bir hâlimiz var ve bu hâl artık öyle bir noktaya geldi ki mülteciler bu konunun temel konusu hâline geldi ve mülteciler konusu, bırakın ilişkileri geliştirmeyi, tam tersine, ilişkileri mikro bir alana indirgeyip o alanın dışına çıkmayı engelleyecek bir hâle geldi. Bu hem Türk toplumunu rahatsız eden ve Türkiye'deki toplumun Avrupa Birliğiyle olan ilişkilerini de bir biçimde başka bir yere çeken bir hâle geldi ama ne yazık ki bir gerçeklik var; önümüzdeki dönemde bu göç konusu hep konuşulacak çünkü bu iş sadece Suriyelilerle kalacak gibi görünmüyor. Dünyanın her tarafında bu kadar adaletsiz, bu kadar zulme açık toplumlar varken, insanların açıklıkla, zulümle mücadele ettiği yerler varken bu göç akınlarının durması çok zor. Hele bizim coğrafyamız bunun için zaten ne yazık ki bize başka türlü dezavantajları getiriyor. Bu konuyu Avrupa Birliğinden artık bağımsız düşünmemiz mümkün değil, Avrupa Birliği de bundan bağımsız düşünmüyor, biraz da haksızlık ediyor bize ama size şu aşamada söyleyebileceklerim bunlar.

Çok teşekkür ediyorum hem davetinize hem ilginize.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Değerli Hocam, çok teşekkür ediyoruz.

Doğrusu, ben size çok dikkatli bakmakla dinlemek istedim yoksa bir an önce konuşmayı bitirelim demek istemedim, sizi dikkatle dinlemek istediğimden baktım. Çok güzel bilgiler sundunuz. Ben zaten Murat Hocamı devamlı takip ediyorum, faydalıyoruz kendisinden.

Çok teşekkür ediyoruz.

Ben burada sadece şunu söyleyeyim, sonra belki arkadaşlarımızın da yorumları olacak: Avrupa'da son seçimlerden sonra biz bir şeyin faydasını gördük; iki turlu seçimlerin bir denge unsuru olabileceğini veya peş peşe gelen seçimlerin çok daha sağlıklı neticeler doğurduğunu çünkü insanlar bir hissiyatla gidiyorlar iktidarı cezalandırmak veya bir partiyi cezalandırmak, bir ekibi cezalandırmak için.

Sayın milletvekilleri, Genel Kurulda karar yeter sayısı istendiği için şu anda gitmek zorundayız. Bir ara verelim, ondan sonra devam edeceğiz.

Toplantıya 16.45'te tekrar açılmak üzere ara veriyorum.

Kapanma Saati:16.20

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.46****BAŞKAN: Burhan KAYATÜRK (Van)****BAŞKAN VEKİLİ: Yüksel TAŞKIN (İzmir)****BAŞKAN VEKİLİ: Meryem GÖKA (Konya)****SÖZCÜ: Zuhale KARAKOÇ DORA (Kahramanmaraş)****KÂTİP: Ayşegül DOĞAN (Şırnak)**

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Değerli Komisyon üyelerimiz, kaldığımız yerden devam edelim.

Bu meseleleri daha geniş çerçevede tartışmamız gerektiğine inanıyoruz. Yine, Murat Hocamızı sık sık misafirimiz yapalım.

Hem Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin çok önemli olduğu bir dönem -ki her dönem öyle- hem de göç meselesi -biraz önce Murat Hoca da söyledi- maalesef birçok ülkenin başını ağrıtmakta, bir sorun olmaya devam edecek.

Ben gittiğimiz Avrupa Birliği Karma Parlamento toplantılarında da misafir olarak gittiğimizde de bir konunun üzerinde sıkça durmamız gerektiğini düşünüyorum; bunu hemen paylaşarak sözü arkadaşlarıma bırakmak istiyorum. Biz artık sadece “Avrupa Birliği Türkiye’ye şu, şu haksızlıkları yapıyor; bunu yapamazsınız, edemezsiniz.” demekle yetinmiyoruz. Bunları tabii ki söyleyeceğiz, Avrupa Birliği çok önemli bir kurum, özellikle en önemli demokrasi kulübü olması hasebiyle insanlığa çok şey sunabileceğine inanıyoruz ama aynı zamanda Avrupa Birliğinin içindeki eksiklikleri de bizim dile getirmemiz gerektiğine dair kabiliyetimizin, ülke olarak, toplum olarak bilgi ve birikimimizin olduğunu da düşünüyorum; bunu Avrupa’daki platformlarda da çok net bir şekilde dile getirmemiz lazım, getiriyoruz.

Mesela, Avrupa Birliğinin, Ukrayna-Rusya savaşında çok doğru adımlar atmadığını söylememiz gerektiğini düşünüyorum; Filistin meselesinde, bir katliam, bir soykırım karşısında tamamen sınıfta kaldığını, kendi toplumunun, kendi caddesinin, sokağının sorularına cevap veremediğini dile getirmemiz lazım, getiriyoruz. Bizim buradan Avrupa’ya çok şey sunabileceğimize de inanıyoruz. Mesela, bakıyoruz, Avrupa’da insanlar istedikleri yerde, istedikleri mukaddesata, kutsala hakaret edebiliyorlar; başta İslam kitabı olmak üzere birçok dinî değere hakaret edebiliyorlar. Oysa bundan dört bin yıl önce İran İmparatoru Kuruş -meşhur- diyor ki: “Benim bulunduğum toplumda, benim imparator olduğum toplumda isteyen istediği dine inanabilir ama kimse kimsenin diyanetine, kutsallığına hakaret edemez.” Bakıyoruz, dört bin yıl sonra, Avrupa’da sıkıntılı seçimlerin olduğu bir dönemde, İran toplumunda reformcu bir lider çıktı -bizim hepimizin eleştirdiği ve eleştirmekte kendimizi hâlen haklı bulduğumuz ki ben de öyle düşünüyorum- ciddi manada bir oy aldı, yüzde 53 kadar bir oy aldı ve İran’daki sıkıntıları aşmak için elinden geleni yapacak, onun için de çok büyük bir destek var. Dolayısıyla, Hindistan’daki, Pakistan’daki, İran’daki gelişmeler bu yöndeyken Avrupa Birliğinin umut olmaya devam etmesi lazım ve bizim de bu umuda katkı sunmamız gerekir diye düşünüyorum.

Biraz önce hocam da söyledi, 300 milyon göçmen var ve Avrupa Birliği ülkeleri bu konuda da gerçekten doğru karar veremiyorlar. En son, doğru karar vermek için büyük çaba gösteren Merkel bile tutunamadı fakat gittikten sonra Merkel'i de gelmiş geçmiş en büyük lider olarak ilan etmek zorunda kaldılar ama Merkel o kadar çırpındı, Avrupa'ya göçün, göçmenin, hatta mültecinin önemini anlatamadı, ki anlatmak istedi diye düşünüyorum ben.

Biraz önce sizin de söylediğiniz, işte, bu Birleşik Arap Emirlikleri, Katar gibi yerlerdeki göç meselesi... Almanya bu meseleyi çok iyi kavramış durumda çünkü Avrupa'nın ekonomik yükü Almanya'nın sırtında. O nedenle, çalışmak zorunda olduğunu söylüyor, çalışmadığı için de göçmene ihtiyacı olduğunu söylüyor ve "Yıllık 1,5 milyon göçmene ihtiyacımız var." diyor; bunu aklı başında bütün Almanlar dile getiriyor ama ne Avrupalı liderlere -popülizmden dolayı- ne de halkın, sokağın kendisine anlatamıyorlar diye düşünüyorum.

Bu bağlamda, bizim tartışmalarımız olacak. Arkadaşlarımızdan söz almak isteyen, Murat Hocamıza soru sormak isteyen var mı?

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) – Ben...

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Buyurun Değerli Başkanım. Öncelikle, tebrik ediyoruz.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) – Sağ olun, eksik olmayın.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Buyurun.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) – Şimdi, siz dediniz ya "AfD'de Türkler var." diye, Hollanda'da da Başbakanlığa yürüyen sağ partiden bir Türk hanımefendi vardı. Aslında sosyoloji ile siyaset arasında muazzam bir gerilim var, sosyoloji -bu "hibridizasyon" diyorlar ya- melezişme üretiyor yani bunu kötü anlamda söylemiyorum. İşte, demin İlkay'ın çok güzel bir fotoğrafı vardı yani Alman Milli Takımı'nda. Şimdilerde daha farklı konuşan Mesut Özil de Alman Milli Takımı'ndayken "Ben kendimi Alman gibi hissediyorum." diyordu -ki ben yargılamıyorum- o tarz demeçleri vardı yani hayat böyle akıyor.

Burada böyle "Siz ırkçısınız." dediğinizde "Hayır, olur mu canım, biz ırkçı değiliz." diye yanıtlar çok sık alınıyor ama düpedüz fiilen ırkçılık yapıyor aslında ki kendi ülkenizde de ırkçı birisine "İrkçisin." dediğinizde "Olur mu ya, ben filanca görüşe yakınım, ırkçı değilim." diyor. Ben burada hiç tribünlere oynamadan konuşuyorum dikkat ediyorsanız, parti vesaire şeyine girmeden.

Bu "refah şovenizmi" kavramını kullanıyorlar böyle zamanlarda yani Türkiye'den giden bir vatandaş da kendini oldukça başarılı görüyorsa başkalarını küçümsemeye başlayabiliyor, o kendini AfD'nin içinde görebiliyor. Hatta esprili bir şey, küçük bir anekdot paylaşayım: Amerikan sınırını geçip öbür tarafa kapağı atan bir Türk vatandaşına mikrofon uzatmışlar "Ya, Amerikalılar haklı; bu ne ya, herkes buraya akıyor." demiş. Şunu demeye çalışıyorum: Böyle bir "refah şovenizmi" kavramı İtalya'da çok uzun zamandır kullanılıyor. Kuzey diyor ki güneye: "Siz tembelsiniz, bizim vergilerimizle geçiniyorsunuz." Sanki bütün dünya oraya gidiyor. O kavram ne kadar elverişli, onu soruyorum çünkü direkt ırkçılık üzerinden kendilerini şey yapmak istemiyorlar, daha sofistike yerlere doğru gidiyorlar.

Onun dışında, ben bir de şunu söyleyeceğim -tabii, siz bölgeyi çok iyi biliyorsunuz- vallahi ben Avrupa Birliği ve uluslararası müdahale edebilecek kurumlardan, kriz çözebilecek kurumlardan uzun bir süre hiçbir şey beklemiyorum; komplocu bir zihniyetim olduğundan değil, fiili durumda ne Birleşmiş Milletlerden ne Avrupa Birliğinden ne de Amerika'dan... Bana göre, Türkiye'nin güvenlikçi paradigmadan sıyrılıp Orta Doğu bölgesine farklı bir şekilde girmesi lazım. Burayı sakinleştirecek 3 tane güç görüyorum temelde: Mısır, İran ve Türkiye. İran'la her şeyimiz aynı olacak diye bir şey yok, Mısır'la da değil ama bu 3 ülke bölgesel konularda bir masada oturabilirlerse belki biz bölgeyi istikrara kavuştururuz.

Şunu soracağım size: Bu bölgeyi siyasal, iktisadi istikrara kavuşturmaya vereceğimiz her yatırım göçmen almamızı, mülteci almamızı daha azaltıp... Ya, göçmen bir realite zaten, o vurgu çok önemli. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Yani biz yine AB’den medet ummaktansa kendi bölgesel... Ya, şu güvenlikçi dilden kurtulalım diye benim bir bakış açım var yani kendi güneyimize o güvenlik... Bana göre, bana sorarsanız -kimse kusura bakmasın- çok güvenlikçi baktığımız için nur topu gibi Rusya ve Amerika’yı komşu yaptık kendi güneyimizde. Dolayısıyla, buralardan çıkmamız gerekiyor gibi görüyorum.

Birincisi “refah şovenizmi” kavramı daha mı uygundur? İkincisi de biz bölgesel istikrar için uluslararası yapılardan uzun bir süre medet ummadan daha farklı bir paradigmayla mı bölgeye yaklaşmalıyız acaba diye naçizane aklıma gelen...

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Değerli Hocam, isterseniz şöyle yapalım...

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Toplayıp öyle mi yapalım?

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Evet, arkadaşlarımızın başka soruları da olabilir.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Nasıl arzu ederseniz.

YÜKSEL TAŞKIN (İzmir) – Siz nasıl arzu edersiniz? Belki tek tek cevap vermek istersiniz.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Aslında böyle gidersek, ben cevaplasam çünkü öbür türlü atlayabilirim, saygısızlık olmasın.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Bizi tekrar şeye çağırabilirler, o nedenle.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Tamam, çok hızlı gideceğim.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Peki, buyurun.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Şimdi, Sayın Başkanımın da söyledikleriyle birleştirerek bir şey söyleyeceğim öncelikle. Almanya’da ya da başka Avrupa ülkelerinde yeni bir milliyetçilik anlayışı çıkıyor, herkeste çıkıyor. Ben o İlkey Gündoğan ile Rüdiger’in resmini Twitter’da paylaştığımda bana Türkiye’deki Türklerden acayip yorumlar geldi “Yaşasın AfD!” falan diye. Yeni bir milliyetçilik ağının, daha böyle bağımsızlıkçı hareketin yeni ismi oldu bu, hani bizim “aşırı sağ” “ırkçı” falan dediğimiz şey. Dolayısıyla, orada da bir dönüşüm yaşanacak gibi görünüyor.

Bakın, şimdi, Almanya’da bu kadar çok göçmenler tartışılıyor ve işte AfD yükseliyor. Buna rağmen, Hükûmet, Meclisin çok büyük bir bölümünü ikna ederek yeni bir vatandaşlık yasası çıkardı; Türkler için tabulaştırılan çifte vatandaşlığa izin verdiler. Neden yaptılar bunu? Hani böyle romantik olsun diye yapmadılar, “Ya, bugüne kadar haksızlık ettik.” diye de yapmadılar çünkü artık biliyorlar ki nitelikli göçmeni tutabilmek için onun hareket alanını genişleteceksiniz ve onu düşman olarak görmeyeceksiniz. Türklere çifte vatandaşlığı esirgemenin sebebi suydur arka tarafta: “Ya, Türkiye’yle bunların ilişkileri çok yoğun, şimdi bir de bunlara Alman vatandaşlığı verirse Türkiye’nin politikaları üzerinden bize baskı yapabilirler.” AfD’nin yükselişine, aşırı sağın yükselişine rağmen tutup bu yasayı bugün çıkarıyorlarsa aslında bir gerçeklikle yüzleşiyorlar. Az önce de söyledim, isterse AfD yüzde 90 alsın, Avrupa’nın demografisi değişiyor ve bu değişen demografi içinde sizin milliyetçiliğinizi farklı

tanımlamanız gerekiyor; artık etnisiteden, tarihten, şandan şöhretten değil, daha pragmatik bir yere doğru gidiyor. Sizin söylediğiniz kavram o anlamda çok önemli yani refahı kaybetmemek ve refah için mücadele etmek, refaha zarar getirebilecek, huzura zarar getirebilecek şeyleri dışsallamak. O anlamda, bence çok iyi oturuyor oraya ama Almanya'daki bu gelişimle -ve başka ülkelerde de var- gerçekten yeni milliyetçilik tanımlarına doğru gideceğiz.

Bakın, Almanya'daki Türklerle ilgili birkaç sayı vereyim size -Oğuz Bey bunları çok daha iyi bilir, ben sadece bir akademisyen olarak gözlemlediğim bir şey söyleyeyim- şu an Avrupa'da, Almanya'da, Alman Federal Meclisinde Türkiye kökenli 18 milletvekili var. "Türk" demiyorum çünkü onlar kendilerini "Türk" olarak tanımlamıyor -Kürtler var, başka şeyler var falan- Türkiye kökenli Alman milletvekili sayısı 18 ama acı olan şu ki o 18'in hiçbirisiyle ilişkimiz yok yani orada da bir başka sıkıntılı alan var, onu da geçelim. Ha "Almanlar onları pohpohladı, iktidara getirdi, Meclise getirdi." de denilebilir, bu bence kolaycılık. Biz o insanlardan niye kopuyoruz, onu sorgulamamız lazım. Almanya'da bir Meclis Başkan Yardımcısı Türk, Almanya'da Türk bir federal Bakan var, Almanya'nın istihbarat örgütünün iki numarası Türk ve daha dünya kadar alanda, sporda, sağlıkta bilmem nede... Yani Matthaus'un, Beckenbauer'un o kaptanlık bandını bugün İlkey Gündoğan taşıyor. Şimdi, bunlar Alman toplumu bakımından da öyle kolay şeyler değil yani orayı da küçümsemeyelim, o büyük bir olay. Dolayısıyla, bu yeni milliyetçilik kavramları içinde biz kendimizi nerede bulacağız, kendimize nasıl yeni milliyetçilik benimseyeceğiz ve Avrupa'daki Türkleri bunun neresine oturtacağız; buna da iyi bakmamız lazım.

Şunu lütfen hiç unutmayalım: Alman Parlamentosundaki bir Alman milletvekilinin işi nedir? Türk Parlamentosundaki Türk milletvekilinin işi Türkiye için neyse Almanya için de o adamın işi odur. Dolayısıyla, biz orada ismi Türk olandan Türkiye milletvekili gibi davranmasını da beklemeyelim; eninde sonunda Almanya'nın çıkarları için orada hareket edecek ama bu, Türkiye'nin çıkarlarını korumasına engel değil, ikisini bir araya getirebilecek mekanizmalar geliştirmesi gerekiyor.

Bölgeye gelelim. Şimdi, bizim bölgemiz ne yazık ki -çok akademik bir kavram olmayacak ama başka bir şey de bulamıyorum- belalı bir bölge; yoksulluk var, diktatöryal sistemler var, eziyet var, bir sürü şey var ve ne yazık ki bir sürü ülkenin bir sürü emperyal güçle farklı bağlantıları var, o bağlantıları da kolay kolay aşamıyorsunuz. Bu bölgenin istikrarsızlığı en fazla bizi rahatsız eder, açık ara yani başka hiçbir ülkede olmadığı kadar bizi rahatsız edecek. Onun için, mesela Suriye konusuna biz bakarken mutlaka işin bu yönünü düşünelim. Orta Doğu'da barışın egemen olacağı bir sistemi, ideolojilerden, mezhepten, ırktan bağımsız bir biçimde, o ülkelerin toplumlarına ve siyasetine de anlam yükleyerek, saygı göstererek kurmak için çaba göstermemiz lazım; yine, bir cennet yaratamayacağız ama sorunları azaltabiliriz. Benim genelde siyasette yaklaşımım bu -hani burada siyasetçiler varken bunu söylemek ne kadar doğru bilmiyorum ama- ben böyle sorunları çözmekten hiçbir zaman söz etmem, sorunların azaltılmasından söz edebilirim. 3 birim, 5 birim, 50 birim ama sorunları çözmek her zaman kolay bir şey değil.

Bu soruda burada durayım, ondan sonraki sorular üzerinden devam ederiz isterseniz.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Buyurun Sayın Vekilim.

KADRI ENİŞ BERBEROĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Hocam, çok kısa, benim sorum biraz şüpheli bir soru yani baştan söyleyeyim onu. AfD'nin 2 numarası Rus ajanı çıktı, eğer doğru hatırlıyorsam, bundan bir buçuk ay önce. Yani, hakikaten, bu mizah eseri gibi bir şey.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) – 3 numarası da Çin ajanı.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) – Gibi.

Şimdi, bizde Kayseri olayları çok taze ve Hükümet medyasından takip edebildiğim kadarıyla bunun altında başka ülkelerin istihbarat servisiyle alakalı senaryolar yazılıyor; doğru veya değil. Ya, adamların ismi üstünde, gizli servis bunlar, böyle, izi o kadar kolay sürülemiyor. Türkiye'deki siyasi cinayetleri yaşamış, kendi meslektaşlarını o tür cinayetlerde kaybetmiş birisi olarak bu konuda şüphemi haklı görün. Bakıyorum, Brexit'te yine Rusya izi, İspanya'da Katalanların ayaklanmasında yine Rusya izi yani Avrupa'nın -milliyetçilik demeyeyim, çok doğru buyuruyor sayın hocam bence- bir şekilde Batı'yla ilişkilerini bozacak ölçüde istikrarsızlaştırılması, daha doğrusu Amerikan ekseninde bir istikrarsızlık adası yaratma fikri Rusya'ya giderek daha cazip geliyor gibi geliyor bana. Eğer bu pencereden bakarsak da -hocamın son cümlesi bana ilham verdi zaten- bu sorunlar çözülemez ancak idare edilebilir, bizim bölge sorunları da buna dâhildir. Avrupa'daki soydaşlarımızın, işte Türklerin -nasıl kabul ederseniz- yaşayacağı önümüzdeki dönemdeki sorunlar da bu paketin içindedir. Yani, Amerika ile Rusya arasındaki yeni soğuk savaş bence maalesef mülteciler üzerinden, ırkçılık demesek bile, işte hocamın söylediği gibi, refah şovenizmi üzerinden devam ediyor gibi geliyor bana. Çok mu şüpheliyim? Sorum bu.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Yok, estağfurullah.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Değerli Hocam, müsaadenizle, sayın vekilimin konuşmasına bir şey eklemek istiyorum.

Yani bu mülteci meselesinin, göç meselesinin kendisi gerçekten bir problem veya kendisinin problemin büyüklüğünden daha büyük olmasının sebebi, bir kısım insanların oluşturdukları algı mıdır? Buna da cevap verirsiniz...

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Büyük memnuniyetle Sayın Başkanım.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) – Ben de bir ilave yapabilir miyim?

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Buyurun.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) – Evet, teşekkür ediyorum.

Hoş geldiniz Hocam.

Ukalalık yapamama adına, hep bana ithaf, işte “Oğuz Bey daha iyi bilir, Oğuz Bey...”

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Oradan geliyorsunuz, saygımız olacak tabii.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) – Şüphesiz; doğduğum, büyüdüğüm yerler, üstünde de emeğim olan yerler ama ilave olsun diye, tartışmaya da biraz boyut kazandırın diye, paradigmalарınızda hafif hafif yanlışlıklar sezinlediğimi söylemek istiyorum ben. Özellikle, AfD ve Türkler vurgusunu Hocam hakikaten tartışmamız lazım; ben bunun çok doğru bir saptama olduğuna inanmıyorum. AfD'nin bir teşebbüsü oldu, işte “Türklerin aslında bize oy vermeleri lazım; değerlerimiz, temsil ettiklerimiz uyuyor.” diye ama böyle bir dünya yok yani neticede adamlar Türk düşmanı, İslam düşmanı, Müslüman düşmanı. Kültürel varlık olarak bizim orada yaşamamızı istemiyorlar. “Remigration” diye geri göndermeyi tartışan bir parti, Wannsee Konferansı'nın yapılmış olduğu mekâna çok yakın bir yerde “Gelenleri nasıl geri gönderebiliriz?” diye toplantı yapmış bir parti. Yani, ben “Türkler orada yeni bir milliyetçilik akımının içerisinde kendilerine yer buluyorlar.” saptamasını çok cüretkâr buluyorum, doğrusu yanlış buluyorum yani; bu birincisi.

İkincisi, Merkel’le ilgili ve Avrupa’da bu manada, Avrupa Birliği’ni kurtarma noktasındaki rolüyle ilgili, göç yüzünden tutunamadığına dair... Başkanım, sadece şöyle bir bilgi aktarmak istiyorum: “Biz bunu başarabiliriz.” dediği cümle 31 Ağustos 2015; iktidardan düştüğü tarih altı sene sonra yani altı sene, Avrupa’yı kurtardıktan sonra Avrupa’yı gerçekten şekillendirdi. 2015’te Avrupa Birliği bir proje olarak dağılıyordu, mülteci ve göç meselesinden dolayı dağılıyordu ve Merkel bu manada risk aldı, risk üstlendi ve “Bunu başarabiliriz.” cümlesiyle hem Dublin sürecini, Almanya’nın sorumluluk üstlenmesi vesilesiyle çözmüş oldu ve peşinden çok daha ilginç şeyler oldu. Onun için Merkel’in bu manadaki rolü aslında kurtarıcıdır ama Avrupa Birliği ve Parlamentosu seçimlerine gelince Hocam, yani göçmenler, evet, rol oynadılar ama bu kampanyanın asıl -özellikle sağ ekstremist ve sol ekstremist partilerin-tartıştığı konu barıştı yani Rusya-Ukrayna savaşıydı. Her birisi bu savaşın durması gerektiğini, özellikle AfD, BSW yani “Bündnis Sahra Wagenknecht” dediğimiz Sahra Wagenknecht’in sol partiden ayrılarak yaptığı şeyler... Bu argüman aslında bu seçimlerde daha büyük bir rol oynadı ve Avrupa Birliği’nin gelecek tasavvuruyla ilgili yani Avrupa Birliği’nin dış sınırlarını koruyan, egemenliklerini yeniden güçlendiren ülkeler itibarıyla ama aynı zamanda da bir dâhili pazar olarak tasavvur edilen bir şey. Dış savunması tamam ama içinde herkes yine eskisi gibi ülke olacak, işte “Kiminin Deutsche markı olacak, kiminin frankı olacak.” diye, bu söylemlerle bu partiler, sağ ekstremist partiler, sağ partiler sükse elde ettiler ve bunu bile ülke ülke analiz etmemiz lazım yani Polonya’da oy kaybettiler, Hollanda’da 1’inci parti olamadılar, AfD Almanya’da istenilen o çıkışı yapamadı, Fransa’da ikinci turda ciddi bir çuvallama söz konusu oldu. Yani bu “Elden gitti.” türünden şeylerden ziyade bizim yaklaşımımız yani ülke ülke analizler. İşte, bu ne manaya geliyor, onu şey yapmak...

Bir de burada birçok konuyu birbirine karıştırıyoruz Hocam; Göç, Avrupa Birliği... Biz Enis Vekilimle birlikte bir toplantımızda -2 kişilik bir heyete başkanlık yaptım- “ghosting”in ne olduğunu -stenograflardan dolayı hemen peşinden şey yapıyorum işte, “hayaletlenme” demek, ilk defa böyle bir kelimeyi de kullanmış oldum- biz yaşadık yani yok sayılmaktır. Bizim Avrupa Birliğiyle ilgili burada ifade ettiğimiz şeylerin şu an Avrupa Birliğinde karşılığı yok. Bizim ülke olarak aday ülke olduğumuzu hatırlatmamız gerekiyor; Enis Vekilim hatırlatıyor, ben hatırlatıyorum. Benzer süreci şimdi Gürcistan yaşayacak, daha bir ay önce müjdeyle yani “Aday ülkesiyiz.” dedikten sonra onlara göre yanlış bir yasa çıkartarak şu an “Ghosting” yaşayacaklar yani toplantılarda yok sayılacaklar.

Bizim bu manadaki iyimserliğimizi de bir tartışmaya açmak lazım yani normalde biz yer edinmeye şu an gayret ediyoruz ve Avrupa Birliği’nin o tanzim edici, işte o üstlenmesi gereken müspet rolle ilgili, doğrusu, yaşadıklarımız onunla çok uyumuyor; daha ziyade şu uyuyor, onunla da bitirmek istiyorum: Bize biçilmek istenen rol, Arnavutluk’a biçilmek istenen rol. İşte, İtalya istemediği mültecileri Arnavutluk’a paslayacak, oradan müracaatını yaptıracak, müracaatta olumlu olanları feribottan geri alacak. Arnavutluk da buna “Evet.” dedi zaten, bu konuyla ilgili hiçbir sıkıntı yapmayacağını söyledi. Yani, Afrika’da değil, Ruanda bu sefer Arnavutluk’ta oldu. Türkiye’yi de “gatekeeper” olarak yani hududu tutan bir ülke konumuna indirgemeye çalışan bu şeye karşı bir strateji oluşacaksa onu bir konuşmamız lazım. Onunla ilgili, Türkiye’nin kendi stratejisi, Avrupa’daki varlığımız, oradaki kendi kendimize marjinalleşme teşebbüslerimiz olarak bu partileşme süreçlerinin hepsini tartışmamız lazım ama hepsini göçle entegre edersek bu tartışmalardan, bundan bir şey çıkmaz. Göçü bir fenomen olarak elbette apayrı tartışmak lazım ama Avrupa Birliği perspektifini, kendi perspektifimizi, gelecek tasavvurumuzu ondan bağımsız tartışmanın faydası olduğuna inanıyorum.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Buyurun Değerli Hocam.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Teşekkür ediyorum. Çok sağ olun; çok önemli ve değerli sorular, onları hemen cevaplamaya çalışayım.

Şimdi, aslında şu haritada da birazcık öyle bir şey var. Bu haritaya baktığımızda Suriye'yi görüyoruz ama Suriye'nin bir tarafında Amerikalılar, bir tarafında Ruslar, bir tarafında İran, bir tarafında Türkiye, bir tarafında Selefiler, bir tarafında Birleşmiş Milletler, bir tarafında da Esad. Dünyanın her yerinde, nerede kriz varsa o krizi paylaşan güçler oluyor ve o krizi kendisi için en iyi şekilde yönlendirmeye çalışıyorlar; bu gayet anlaşılabilir bir durum. Avrupa'da ülkelerin birbirlerine karşı ilişkilerinde de eninde sonunda bu çıkar önemli bir şey oluyor yani Amerika ile Almanya arasındaki müttefiklik bu kadar yakından bilinir ama yıllarca Amerika'nın Almanya'yı mesela istihbarat olarak dinlediği, Başbakanını falan dinlediği ortaya çıktı biliyorsunuz. Dolayısıyla, çıkar algısı eninde sonunda yine de millî devlet üzerinden gidiyor ya da ulusal devletler üzerinden gidiyor.

Burada benim yani her şeyi böyle bir bütün olarak görüp bu bütün üzerinden yorum yapmak gibi bir derdim yok, mümkün olduğunca mikrocuyum aslında ben yani sadece böyle büyük birlikler değil, onun altındaki ülkeler, onun altındaki bölgeler, o bölgelerin içindeki insan toplulukları vesaire ama neticede bir analiz yapacaksa resmî, hani o ağaçlardan ormanı görememek ile ormandan ağacı görememek arasında bir dengeyi kurmamız gerekiyor. O denge içinde de bazı genellemelere gideriz, o genellemeler bazen haddini aşar, bazen aşmaz ama onu yapmadan da bir yere ulaşabilmemiz çok kolay olmuyor.

Şimdi, Rusya'da da Çin'de de benzer bir kaygı var. Amerikalılar daha çok Çin'le boğuşuyor, Avrupalıların daha çok boğuştuğu ya da ne bileyim kendilerine sorun olarak gördükleri Rusların özellikle dijital dünya üzerinden sistemlere etkisi konusu zaten çok yaygın bir biçimde tartışılıyor. Onların da çıkar alanları var, bir de o çıkar alanları özellikle Ukrayna kriziyle birlikte bambaşka bir yere doğru geldi. Şimdi, Rusya'ya bu Ukrayna krizinde destek verenlerin destek verme amacı, onların Rusya sistemine, rejimine sempatisinden mi kaynaklanıyor yoksa sahip olduğu birtakım ayrıcalıklardan uzaklaşma, onların azalmasından mı kaynaklanıyor; bunu da ayrıca analiz etmek lazım; dolayısıyla bunun içinden çıkabilmek gerçekten çok kolay bir şey olmaz diye düşünüyorum.

Şimdi, bir başka konu, aslında bu Oğuz Bey'in konusuyla da ilişkili olacak ama Oğuz Bey'in söylediğine şöyle bir şey söyleyeyim: Bir kere, benim burada bulunma sebebim göç uzmanı olmam, dolayısıyla ben dünyaya, siyasi olaylara baktığımda onun öncelikli olduğu bir niteleme yapıyorum; Avrupa Birliği için de böyle, Almanya için de böyle, bölge için de böyle. Ben sadece Avrupa Birliği'nin kurumsal yapısı ve geleceğini dikkate alan şeyler yapsam onları da söyleyebilirim. Mesela, notlarım da var, özellikle o kadar o konuya girmek istemedim. Avrupa Birliği seçimlerinde, son seçimlerde en öne çıkan konular -sizin de az önce söylediğiniz gibi- tabii ki sadece göç değil, onun dışında mesela Yeşillerin bu kadar oy kaybetmesinin temel sebebi, yeşil dönüşüm adı altında tarım sektöründe olanların ciddi bir biçimde bundan olumsuz etkilenmesinin getireceği riskler oluştu; bu, başlı başına bir başlıktı. Avrupa Birliği'nin kurumsal kapasitesinin yeterince çözüm üretememesi, buradaki tikanıklıklar, onun dışında, enerji ve enerjiyle ilgili politikalar ama göç eninde sonunda neredeyse bütün sektörleri kesen bir varlık olarak şu an Avrupa üzerinde var yani bu bizim gözümüzü kapattığımızda da kaybolacak bir şey değil. Bir, yerleşik göçmen toplulukları var; iki, bir iltica baskısı altındalar; üç, önümüzdeki dönemde de bundan hiçbir zaman kurtulamayacaklar. Dolayısıyla, hem demografik yapının gelişimi bakımından hem uluslararası ilişkilerini belirlemek bakımından o göçü göz ardı edip politika üretmeleri neredeyse imkânsız. Yani, Alman Hükûmetinin Türkiye'yle, Almanya'da bulunan Türkleri dikkate almadan bir politika üretmesi bana en azından çok normal bir şey gibi gelmez. Göç her şeyi belirlemiyor, her şey göç üzerinden gitmiyor ama göç, sayılacak ilk 5 tane sorun alanı varsa ya da ilişki alanı varsa bunlardan biri; bundan kaçabilmek gibi bir şansımız yok dolayısıyla ondan bu kadar çok söz etmemim sebebi o.

AfD nitelemesine gelince; ben AfD'yi Türkler yönetiyor, Türkler oraya koşa koşa gidiyor demiyorum ama bir kişi bile gitse... İlçe başkanı, il başkanı düzeyinde insanlar var. Bir sosyal medya fenomeni var, Türk bir kadın; öyle böyle değil yani ortalama bir AfD'liden daha keskin bir AfD'li gibi görünüyor; yabancılardan, Türklerden, İslam'dan şikâyet eder. Bakın, bugünlerde bir makale yazıyorum, yakın zamanda inşallah yayınlayacağım, daha önce birkaç yerde yazdım onu. "Antidiaspora" diye bir şey geliyor artık Avrupa'da, bizi de çok ilgilendirecek bu. Yani, biz, yıllarca diasporayı inşa etmeye çalıştık Avrupa'da ama şimdi, özellikle iltica üzerinden gidip oralara yerleşen ya da Hükûmete kızgın olan, Hükûmetle kafası uyuşmayan vesaire vesaire insanların Türkiye'ye karşı bir mesafesi hatta hıncı var. Bir dönem biz bunu nerede gördük? İranlılar da gördük mesela. Şah gidip Humeyni geldiğinde Avrupa'ya kaçan, özellikle Fransa'ya kaçan İranlılar, İran'la ilgili bütün olumlu şeyleri engelleyen temel aktörler hâline geldiler. Şu an Avrupa'da da birçok yerde biliyorsunuz, Avrupa'nın herhangi bir ülkesinde bir iş yapmaya çalışıyorsunuz, bir bakıyorsunuz ki aradan eski Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ya da bir biçimde Türkiye'yle bağlantılı, bu topraklardan gitmiş insanların engelleriyle karşılaşabiliyorsunuz. Bu da bir başka çelişki de yaratıyor yani onda da yeni bir antidiasporik bir gelişim var, onu da ayrıca analiz etmemiz lazım. Bakın, Hollanda'da -az önce sayın vekilim de söyledi- şu an neredeyse başbakan oluyordu kadın. Kadın, Türkiye kökenli, Türkiye'yle ilişkilere son derece soğuk bakan, bir de göçmen karşıtı bir kadın; kendisi göçmen olmasına rağmen. Değişiyor yani "Bizim Türkler çekirdektir, böyle kalırlar." diyeceğimiz bir şey yok, onlar da insan. Bugün böyle davranabilirler, yarın öyle davranabilir; kişisel sebeplerle, siyasi sebeplerle, bilmem ne. Onun için, böyle AfD'yle onları ilişkilendirmemizin size garip gelmesine ben şaşırdım. "Onları onlar yönetiyor." demedim ama artık yeni milliyetçilik bambaşka bir yere doğru gidiyor ve o milliyetçiliği tanımlarken de sadece onların Türkiye'den gitmesi bir işe yaramayabilir.

Şimdi, 2015'te Merkel'in "Biz bunu başarabiliriz." sözü çok önemliydi çünkü bu artık kaçınılmaz bir noktaya gelmişti, insanlar yollara düşmüştü. O noktadan sonra Almanya kamuoyu, ta İkinci Dünya Savaşı'ndan kalma bir refleksle mültecilere sahip çıkan bir hâle dönmüştü. Stadyumlarda afişler açıldı "Mülteciler, hoş geldiniz." "Sahip çıkalım." bilmem ne edelim... Merkel de biraz da onun da verdiği cesaretle ve biraz da zorunlulukla -çünkü şu an Avrupa'ya giden mültecilerin çok ama çok büyük bölümü, en az yarısı Almanya'ya gidiyor- bunu artık bir gerçekliğe dönüştürmek, bu gerçeklikle yüzleşmek ve inisiyatif almak durumunda kaldı ve aldı. Oğuz Bey'in de söylediği gibi Merkel bu kararı aldığı için iktidardan düşmedi, tam tersine altı sene sonrasında kendisi bıraktı kadın ve o süreci iyi yönetti, Avrupa'nın huzuru için de iyi oldu bu, Almanya'nın huzur içinde iyi oldu. Bazı durumlar vardır ki sevmezsiniz, beğenmezsiniz, istemezsiniz ama yönetilmesi gerekir; Angela Merkel de bunu çok iyi yöneten bir lider oldu, onu da unutmayalım.

Şimdi, hiç kuşku yok, her ülkenin farklı dinamikleri var. Şu an Fransa'daki aşırı sağcı olarak niteliklerimiz ile Almanya'dakiler birbirinden ayrışıyor, İtalya'dakiler başka bir şey yapıyorlar, başka ülkelerde aşırı sağcılar kendi içlerinde bölünüyorlar, birbirlerine düşüyorlar. Mesela, Avrupa Parlamentosunda daha çok milletvekilliği alacaklardı, bazı ülkelerde aynı anda iki tane sağcı parti çıkıp birbirlerinin oylarını bölünce oradan gidemediler. Onların her birinin de kendilerine göre birtakım argümanları var ve onun için de sağcılık konusu, bizim önümüzdeki dönemde de herhâlde çok fazla konuşmamız gereken şeylerden biri.

Şimdi, Başkanım bir de şeyi söyledi yani Avrupa Birliğiyle Ortaklık Konseyimiz bizim 2019'dan yana toplanmıyor ama biz ne yaptık sonunda? Avrupa Birliği ile biz tek şey yapıyoruz, göç konusunda iş birliği yapıyoruz ve bundan da ben hiçbir şekilde mutlu değilim. Türkiye'nin bu kadar dışsallama politikasının parçası hâline gelmesi de normal bir şey değil ama diğer konuları çok fazla öne çıkaramıyoruz, çıkardığımızda başka sıkıntılar yaşıyor. Sadece göç alanında iş birliği yapıyoruz,

buna da “transactional ilişki biçimi” deniliyor; Avrupalıların çok hoşuna gidiyor ve Angela Merkel bunu geliştirdi Türkiye’yle olan ilişkilerde. Türkiye’ye gelip “Gelin, sizinle bu işi yapalım, şunun karşılığında biz şunu yapalım.” deyip devam ettiler, biz de ona “Evet.” dedik. Hani, biz, bütüncül olarak böyle Avrupa Birliği hedefine tam olarak sarıldık da istiyorduk da her şeyi yerine getirdik de bu iş olmuyor gibi bir şey değil, kendi kendimize karşı da dürüst olalım. Avrupa’nın Türkiye gibi bir ülkeyi öyle çok rahat istemeyeceği açık. Bakın, az önce de söyledim, Avrupa Parlamentosu seçimlerinde Türkiye olsa orada en büyük grup Türkiye’nin grubu. Avrupa Konseyinde Türkiye en çok sayıda, binlerce Türk Avrupa Komisyonunda birçok kurumda çalışacak, bilmem ne. Artı, şu an düşünün, böyle tahayyül edin, şu an Filistin’de bir olay yaşanıyor ve Türkiye Avrupa Birliği üyesi olmuş olsaydı, Avrupa Birliği hangi kararı, nasıl alabilecekti? Bir söyleyin bana. Dolayısıyla, Türkiye bir Macaristan değil, Gürcistan değil, uyutulacak ülkeler gibi ülkelerden değil. Türkiye’nin bir iddiası var, bir geleneği var ve bir iddiası var, bir kapasitesi var. Onun için, Avrupa Birliğindeki Türkiye’yle ilgili tereddüt Türkiye’nin gücü, kendi perspektifi ve bu perspektifin öyle kolay kolay da sindirilemeyecek olması yani bunu da bir yere koyalım.

Hani, Türkiye’nin Avrupa Birliğine üyelik şeyinin zaten bir hayale dönüştüğünün çok farkındayım, belki bir süre sonra Avrupa Birliği de ortada kalmayacak ama Avrupa Birliği en azından bir çıkar birliği, her ülke kendi çıkarına göre orada temsil edilmeyi ve onun üzerinden kendi ekonomisini geliştirmesini, kendi demokrasisini geliştirilmesini uygun buluyor. Niye bu kadar ülke onların... Avrupa Birliğinin başka örneği yok dünyada yani bu kadar başarılı bir başka birlik yok; bütün eksikliklerine rağmen. Dış politikada çok eksikler, işte konsept geliştiremiyorlar, şunu yapamıyorlar, bunu yapamıyorlar, tamam ama zengin, müreffeh ve savaşın olmadığı bir alan yaratıyorlar; bu bile çok kıymetli bir şey, yapacak bir şey yok yani onları kutsayacak bir hâlimiz de yok.

Bilmiyorum, inşallah, bana sorduğunuz soruları cevapladım, atladığım bir şey olmadı eğer bir şey varsa lütfen hatırlatın, tekrar cevap vermeye çalışayım.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Buyurun Sayın Vekilim.

MERYEM GÖKA (Konya) – Teşekkür ederim.

Teşekkür ederiz Başkanım, size de sunumunuz için teşekkür ederiz.

Ben de tabii, bu konular konuşulurken aklıma gelen birkaç şeyi paylaşmak istiyorum. Ben Almanya’dayken Gerhard Schröder’le -tabii, şansölyeyken- görüşmüştüm ve bir sohbet sırasında o dedi ki: “Biz Türkiye’nin Avrupa Birliğine üyeliğini çok destekliyorduk.” Gerçekten o dönemde bizim ilişkilerimizin boyutları çok daha farklı bir “level”daydı. Tabii, arkasından Merkel gelince, Sarkozy gelince, özellikle Sarkozy buna çok daha farklı bir şekilde bakıyordu ve süreç içinde -siz zaten süreci de yani yıllara göre de biraz tarif ettiniz- bizim iniş ve çıkışlarımız çok oldu ama özellikle 2016 sonrası yani Alman Parlamentosunda sözde Ermeni soykırımıyla başlayan, 15 Temmuzdaki Avrupa genelinde, Batı’nın genelindeki dayanışma eksikliği çok sonradan gelen... Arkasından, özellikle demokrasiyi savunan bir ülkenin çok daha farklı davranması beklenirken tam tersine, medya üzerinden, anti Türkiye, anti Erdoğan üzerinden bir süreç yürütüldü ve bu biraz devam etti, ta ki 2018’de Cumhurbaşkanımız devlet ziyaretini gerçekleştirene kadar; tekrar, biraz şeyine girdi.

Merkel, tabii, bu şeye daha değişik bir şekilde baktı, o direkt Avrupa Birliği üyesi olarak değil, kendi konseptini ortaya koydu. Biz, tabii, genel olarak kazan kazan ilkesine ve kendi çıkarlarımıza odaklı olarak çalıştık. Bu dönemde ben de sonradan gittiğimde, Almanya temsilcisi ya da genel olarak buradaki partinin dış politika temsilcisi olarak da konuştuğum zaman, hani çok daha pragmatik bir ilişkiye doğru gitmemiz gerektiğini... Ve onlar açısından da asimetrik ilişkiye, eşit bir ilişkiye doğru evrilme noktasında aslında biz bu sancıları yaşıyoruz ve bunu da çok net olarak görüyoruz. Bunu,

Almanya'daki bazı siyasilerle bir araya geldiğimizde de bize açık söylüyorlardı yani "Biz böyle bir Türkiye'ye alışkın değiliz. Böyle öz güvenli -tırnak içerisinde söylüyorum- bir Türkiye içerisinde, biz buna alışkın değiliz çünkü Erdoğan -tırnak içinde söylüyorum, Cumhurbaşkanımız- bazı konularda özellikle "Bir dakika, bir dur yani burada sizin istediğiniz gibi ilerlemeyeceğiz..." diye bunu açık açık olarak da ifade edebiliyorlardı fakat bunun, bütün bunların... Yani biz girdiğimizde oranın en büyük üyesi olacağımızı... Ve bundan çok büyük bir çekince duyduklarından hepimiz herhâlde o konuda hemfikiriz fakat gelişmeler neyi gösterir yani nereye doğru evrilir, onu da görmek gerekiyor.

Şimdi, Ukrayna'yı, savaş hâlinde bir ülkeyi -mesela şu anda Avrupa'nın çıkarları bunu gerektiriyor- şu anda Avrupa Birliği müzakerelerine başlatma noktasındalar. Aslında şunu demek istiyorum: Önümüzdeki süreçteki -sınamalardaki- tehdit ve farklı konularla alakalı nereye doğru evrilebileceğini bilmiyoruz tabii. O yüzden, biz, adım adım bu çalışmalarımıza "Stratejik hedefimizdir." diye yine devam diyoruz çünkü gerçekten bir siyasi iradeye bakar her şey. Ben Avrupa Birliğinde öyle görüyorum yani kendi de çıkarlarını mutlaka en iyi şekilde düşünür ve biz de onların alışması gerektiğini de... Bizim için de önceliğin ulusal güvenliğimiz, sonra da ulusal çıkarlarımız olduğunu bizim de kendilerinde nasılsa aynı şekilde konumlandığımızı ve Türkiye'nin özellikle, tabii, yeniden konumlandığını çok net görüyorlar.

Avrupa'da çok statükocu bir yapı var ve aslında kendilerini de yeniden konumlandırmaları gerekiyor. Özellikle, bu önümüzdeki süreçle birlikte sınamalarla ilgili... Biz bunu pandemide gördük yani Almanya'nın savunma sanayisine birdenbire büyük paralar ayırması fikrine falan çok hızlı bir şekilde geçiş yaptığını. Yeşiller sonuçta daha çok aktivist bir gruptu, antimilitarist bir gruptu ve onların sonradan çok farklı bir yere doğru evrildiğini hepimiz gördük, hepimiz şahit olduk. Dolayısıyla, bu siyasetle, farklı dalgalar çizerek o türlü devam ediyoruz. Sadece, bizim duruşumuz burada çok önemli, birlikte iş birliklerimiz de önemli.

Ben, şu andaki aşırı sağla alakalı da şunu düşünüyorum: Yani, baktığımızda birçoklarının yaptığı açıklama aşırı sağın içinde gerçekten aşırı sağ ve yani kafaları çok başka çalışan insanlar var ve bunlar da kendi partilerinin içerisinde tekrar kanat şeklinde yani oranında aşırı kanatları var çünkü. Ama birçok insan, oy veren birçok insan sadece aşırı sağa oy vermek için... Biz bunu pandemide gördük, pandemide çok rahatsız olan -özellikle bu aşırıyla alakalı- gördük.

Şimdi, Ukrayna meselesinde yani biz bütün kendi refahımızdan da feragat edecek şekilde sadece Ukrayna'yı destekleyeceğiz. Bunu birçokları, sadece Almanya'da değil, Avrupa'nın birçok yerinde istemiyor. Mesela, Wilders yani Wilders'ı hiçbir şekilde tolere etmeniz mümkün değil. Yaptığı açıklama ırkçı, gerçekten ırkçı ve faşist açıklamalarından dolayı ya da Müslüman karşıtı açıklamalarından dolayı... Şunu söyledi ve ben bunu Almanya'da da birçok insanın söylediğini duydum. "Ya, bize et yiyip yemeyeceğimizi kimse artık söyleyemeyecek ya da uçak kullanıp kullanmayacağımızı." Yani bütün bu Green Deal'la ilgili ya da işte dönüşüm, eko vesaireyle alakalı. Zaten şeyleri kapattılar, sonra geri döndüler kömürlere vesaire gibi bütün bu şeylerde, Almanya atom reaktörlerini de kapattı tekrar... Hâlbuki Fransa çok güzel... İçeride böyle bir "şüphecilik" denilen... Yani Avrupa her zaman bize bir şekilde bir şey dayatıyor ama mesela bunu Orban çok açık söyleyebiliyor ama biz de yani ülkece buna bir direnç gösteriyoruz. Dolayısıyla, bizim, tabii, vatandaşlarımızın da bazı sağ partilere, bizim "aşırı sağ" diye tabir ettiğimiz ve gerçekten içinde sıkıntılı insanların da olduğu partiler, en azından bazı değerler konusunda -aile konusunda mesela- bunlara bir yandan da farklı baktığını görebiliriz, bunu görüyoruz yani. Bunu zaman içerisinde değerlendirmemiz gerekiyor çünkü muhtemelen onlar da aşırı sağ kanatların içerisinde biraz daha törpüleyip biraz daha ortaya gelmeye çalışıyor olabilirler. Bunu biz izleyeceğiz çok şey bir şekilde ve izlememiz de gerektiğini düşünüyorum.

Mesela, Alman devleti “remigration” adı altında gizli buluşmayı afişe etti ve aslında AfD çok daha yüksek bir puan alacaktı; 22'lere kadar, 23'lere kadar çıkmıştı ve insanlar sokağa çıktı; bence operasyon şeydi yani. İnsanlar, binlercesi “Demokrasimizi koruyoruz” diye Almanya'nın her tarafında sokağa çıktı ve AfD ikinci turda yüzde 16'ya geri devrildi. Tabii, onların listedeki isimlerinden dolayı, Marine Le Pen de dolayısıyla orada bir tepki gösterdi “Biz onlarla hiçbir şekilde birlikte olmayacağız.” dedi ve o Marine Le Pen'e de yaradı yani AfD'den kendisinin uzaklaştırması, “distanzieren” yapması kendisine gerçekten bir şey olarak yaradı. Macron buna farklı bir şey gösterdi ve dolayısıyla gördük, şu anda birinci seçim, ikinci seçim... Şu anda çok büyük oynamalar var gerçekten. Ben Avrupa Konseyinde de Göç Komisyonunda hatta Diaspora Alt Komisyonundayım. Bizim vatandaşlarımız bundan çok etkileniyor, çok iyi okuyorlar. “Türkiye” deyince, tabii, Türkiye karşıtlığını biraz daha yapanlar var, onlar orada da aynı şekilde. Siz de demin bahsettiniz, bunların da buluşmaları yer aldı daha önce kamuoyunda vesaire. Yani, bunların hepsini biz ciddi bir şekilde izlemek durumundayız, çok farklı gelişmeler oluyor ama biz de Türkiye olarak kendi güçlü duruşumuzu, sonuçta millî ve manevî değerlere de önem vererek... Çünkü bunu her ülke kendine göre yapıyor, önümüzdeki bu sınamalarla alakalı. Biz de bunu sergileyerek stratejik iş birliklerimizi sürdürmeye devam edeceğiz ve bu gelişmeleri takip ederek muhtemelen daha farklı dalgaları da göreceğiz hep birlikte.

Teşekkür ederim tekrar.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Ben teşekkür ederim.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Sayın Vekil, buna kısacık bir cevap verebilir miyim?

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Buyurun.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Şöyle: Ben 90'lı yıllarda Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri üzerine çalışıyordum hatta benim doktora tezim de Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri. O dönemde, Eurobarometer'in çalışmaları vardı, daha genişleme başlamamıştı ve soruyorlardı Avrupa toplumlarına “Hangi ülkeler Avrupa Birliğine üye olsun?” diye. O zaman bir sürü yani bütün o listedeki ülkeler vardı, Türkiye de vardı. Türkiye hep sonuncu oluyordu, ben onu takip ediyordum böyle. “Türkiye Avrupa Birliği üyesi olsun.” diyenlerin oranı yüzde 30'du. En fazla “Avrupa Birliğine üye olsun.” denilen ülke Macaristan çıkıyordu; yüzde 49. Hiçbir ülke yüzde 50'den fazla destek almıyordu Avrupa toplumlarından. Şimdi, bize yüzde 30 veriyorlardı, Bulgaristan ve Romanya yüzde 31 alıyordu. Yani, düşünün, böyle 100 kişilik bir salondasınız “Türkiye'yi isteyenler?” denilince 30 kişi el kaldırıyor, Bulgaristan'a gelince “1” kişi daha kaldırıyor, sonrasında 1 tane daha kalkıyor. O dönemde makas daha dardı aslında, şimdiki makas başka bir yere doğru gitti.

Doğal olarak, belirli dönemlerde Türkiye'nin varlığı... Türkiye, öyle küçümsenebilecek, ufak, kendi hâline bırakılabilecek ya da Avrupa'ya girse de, girmese de... Yani, bugün, diyelim ki Avrupa Birliği karar verdi ve Macaristan'ı çıkardı Avrupa Birliğinden ya da Finlandiya'yı çıkardı. Avrupa Birliğinin genel yapısında, politikalarında bir şey değişmez ama Türkiye gibi bir ülkenin olduğu Avrupa Birliği ile olmadığı Avrupa Birliği çok farklı iki konsept yani bizim bunu da görmemiz lazım. Bazen kendi gücümüzün ve ülkenin büyüklüğünün çok farkında değiliz yani o anlamda çok ilginç bir fantaziye doğru gidiyoruz ama şu var: Avrupalı siyasetçilerin hepsi... Schröder'i de ben çok dinledim, hatta o dönemde Fransa Cumhurbaşkanı Chirac'tı, Türkiye'nin, tam bu 2004'te artık üyelik müzakerelerin başlanacak şeyi yapılacaktı, Avrupa Parlamentosunda o meşhur oylama yapıldı -işte “evet”lerin, bilmem nelerin falan olduğu şeylerde- Chirac'ın bir programını izlemiştim, Fransız

ilkokul çocuklarıyla, ortaokul çocuklarıyla sohbet ediyor; çocuklardan birisi dedi ki: “Siz, Türkiye’yi niye alıyorsunuz Avrupa Birliğine?” Chirac’ın cevabı o anlamda gayet vizyonerdi: “Sizin için alıyoruz. Sizin güvenliğiniz, refahınız ve geleceğimiz için alıyoruz.” diyordu, o zamanki konsept oydu.

Şimdi “Avrupa Birliği” dediğiniz şey, her ülkenin kendi çıkarını daha yukarıya taşıyabileceği bir platform, yoksa hangi Avrupalıdan söz ediyoruz? Bir sefer İspanyol Avrupa Birliği diplomatiyle konuşmuştum, bana dedi ki: “‘Avrupa kimliği’ ‘Avrupa kimliği’ diyorlar ‘Türkler değil.’ diyorlar; ben Türklerle daha iyi anlaşıyorum, İsveçlilerle, Norveçlilerle hiç anlaşıyorum, onlara ‘Avrupalı’ diyorlar, ben de onları tanımıyorum.” “Avrupa kimliği” dediğiniz bütün kimliklerde olduğu gibi bir “fiction” bilmiyorsunuz ki yani hangisi gerçek. Mesela “Avrupa kimliği” dediğinde Hitler’i bunun içine koyacak mıyım, koymayacak mıyım? “Avrupa Birliği” dediğinde hangi şeyi seçip alacağım? Dolayısıyla, bu bir “fiction” ama bu bir çıkar platformu, o çıkar platformu üzerinden... Ben tekrar ediyorum, bugün Avrupa Birliği, Türkiye’nin Avrupa Birliği içinde yer almasının onları daha geliştireceğine, daha zenginleştireceğine, daha güvenli yapacağına inandığı gün o politika da değişir ama ona da vizyoner liderler lazım, o da çok kolay olmuyor.

Bir nokta daha, son, Erdoğan konusu. Avrupa Birliğinin, özellikle Almanya’nın bütün Türkiye’yi Erdoğan’a indirgeyen müthiş bir yanlışlığı var ve bu Türkiye’yle daha makul ilişkiler geliştirilmesini de çok ciddi bir biçimde baltalayan bir şey. “Türkiye” deyince her gördüğü insana mutlaka bir Erdoğan gözüyle bakıyorlar. Benim bir de soyadım Erdoğan, onun için her gittiğimde, böyle toplantılarda falan onun mutlaka bir esprisi olur “A, Erdoğan gelmiş.” falan diyorlar. Şimdi, bu da aslında Avrupalıların işine gelen bir kolaycılık yani Türkiye’de şu an diyelim ki rejim değişti, hükümet değişti, onların arzuladığı türden daha demokratik bir yola girildi; şunu bekliyor mu kimse: “A, Avrupa, hah, tamam, işte bu, hadi başlıyoruz hemen.” Böyle bir şey olmayacak, değil mi? Ama Erdoğan’la ilgili çizdikleri imaj onların Türkiye’yle olan ilişkilerini kolaylaştıran bir imaja dönüşüyor, araçsallaştırılmış hâle getiriyorlar, onu da eklemiş olayım ben.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Buyurun Sayın Vekilim.

MURAT CAHİD CINGİ (Kayseri) – Hocam, siz daha çok sosyal araştırmalar yapıyorsunuz göçle alakalı, devlet bazında bir şeyler yaptınız mı bilmiyorum. Benim sorum, bizim Türkiye olarak bir göçmen politikamız var mı?

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Sağ olun Hocam, üç saat daha buradayız.

Şimdi, Sayın Vekilim, göçmen politikası... Türkiye Cumhuriyeti 1923’te kurulduğunda nüfus 12 milyon, Türkiye’de ilk nüfus sayımı 1927’de yapılıyor ve 13 milyon çıkıyor. 1923’te çok büyük ihtimalle Türkiye’nin nüfusu 11-12 milyon civarında. Nüfusun yarısından fazlası göçmen kökenli, özellikle Osmanlı’nın Balkan Savaşı’ndan kaynaklı bir biçimde Osmanlı bakiyesinden Anadolu topraklarına gelen insanlar, bunların arasında Mustafa Kemal Atatürk de var.

MURAT CAHİD CINGİ (Kayseri) – Ama bunlara “göçmen” diyemeyiz.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Hayır, hayır, demiyoruz ama yani onlar o dönemde göçmendi yani o dönemde gelmişse Türkiye’ye, göçmendir; yapacak bir şey yok. Ben şu an buradan kalsam İzmir’e yerleşsem ilk üç sene göçmenimdir yani biz akademik literatürde öyle bakarız; ondan sonra ben oralı olurum. O ideolojik tartışmaya gerek yok ama şunu söyleyeceğim size: Sonra 1934’te Türkiye, İskân Kanunu yapıyor, İskân Kanunu’yla yeni bir kimlik geliştirmek istiyoruz biz, Türkiye topraklarında yeni bir Türk devleti kuracağız, ulus devlet -mübadele mesela bunun bir parçasıdır, çok önemli bir parçasıdır- Anadolu topraklarını mümkün

olduğunca homojen hâle getirmeye çalışıyoruz, Türk ve Müslümanlardan oluşan bir şeye getirmeye çalışıyoruz ve aslında bu başarıyor. O dönemde gelen göçmenlere mülk nasıl verilecek, ne çalışacaklar, nereye gidecekler, kaç kişi gelecek; bütün bunlar o dönemde gerçekten değerlendiriliyor, Türkiye göçü o şekilde yönetiyor ama şöyle bir durum var: 1923, 2011 Suriyelilerin geldiği yıl, seksen sekiz sene var arada; seksen sekiz senede Türkiye'ye dışarıdan gelenlerin sayısı toplam 2 milyon civarında, o dönemin şartlarına göre büyük sayı ama 2 milyon. 2011'de Türkiye'de 58 bin mülteci vardı, 58 bin; şu an Mamak'ta var o kadar. 2011'den 2014'e geldik, Türkiye'deki mülteci sayısı 3 milyonu aştı. Bu bir sosyal şok ve olağanüstü büyük bir sayı aslında. Şu an yaşadığımız olay da bununla ilgili ve bakın, 2011'de Türkiye'ye Suriyeliler geldiğinde Türkiye'de Göç İdaresi yoktu. Ne oldu? AFAD vardı, acil afet yönetimi yaptık biz, gelenlere çadırlar koyduk, kamplar yaptık, ekmek verdik, çorba verdik vesaire çünkü bir acil durum yönetimi gerekiyordu, bunu yapabilmemiz için de ve herkesin gözü de şuradaydı: Esad iki gün sonra gidecek, dolayısıyla bu insanlar da evlerine geri dönecek. Sonra ikinci bir sıkıntı yaşamaya başladık, o sıkıntı şu oldu: Türkiye'ye gelen Suriyelilere bir yerleştirme planlaması yapmak istemedik biz çünkü o yıllarda, 2011, 2012, 2013'te yerleştirme planlaması yapsak kalıcı olurlar diye korkuyorduk ama Suriyelilerin Türkiye içinde hareketine izin verdik 2017'ye kadar, altı sene boyunca Türkiye'deki Suriyeliler canları nereye istiyorsa oraya gittiler ve oraya yerleştiler. Çoğunlukla da iş bulabilecekleri, tanıdıklarının olduğu yani Suriyelilerin olduğu yerlere gittiler ve oralarda da doğal gettolar oluştu, gayet doğal yani bu, dünyanın her yerinde böyle gelişir çünkü biz bununla ilgili bir yerleştirme planlaması yapmadık.

2017'de bizde nihayet stratejik bir dönüşüm yaşandı, o stratejik dönüşüm şu oldu: Bir, Suriye'deki kriz kontrolden çıktı, Esad'ın gitmeyeceği anlaşıldı, Suriyelilerin evlerine kolay dönmeyeceği anlaşıldı. İlk yapılan adım Suriyeli çocukları devlet okullarına almak oldu, ikinci adım da Türkiye'deki Suriyelilere çalışma haklarının tanınması oldu; 2016'dır bu ikisi de. Üçüncü adımımız, bölgede güvenli bölgeler oluşturduk. Sadece PKK'yla mücadele için değil, aynı zamanda yeni gelecek mültecileri durdurabilmek için. Zaten orada durdu ama bizde doğal nüfus artışından -yılda 100 bin civarında Suriyeli bebek doğuyor Türkiye'de- kaynaklı bir biçimde sayıları arttı ama orada durdurduk onu. Ama ondan sonra süreç siyasallaşmaya başladı, siyasallaşmayla birlikte devlet "Biz burada şunu yaptık ve bununla ilgili bir göç stratejisi belirleyeceğiz." diye birtakım belgeler hazırladı, tamamen saklı gizli kaldı bunlar, kamuoyuyla paylaşılmadı, toplumla da paylaşılmadı.

Sorduğunuz soruya geri dönüyorum, Türkiye'nin bir göç politikası var mı? Ben Göç İdaresiyle çok yakın çalışıyorum, Birleşmiş Milletlerle de çalışıyorum, daha geçen hafta Göç İdaresine gittim sunum yaptım vesaire. Bir göç politikasını nasıl belirlersiniz biliyor musunuz? Onların gitmeyeceğini devlet olarak kabul ettiğinizde belirlersiniz, yarın gidiyorlarsa zaten yapmazsınız. Bakın, Almanların Türklere yönelik uyum politikalarını siz çok daha iyi biliyorsunuz. Kohl'ün Türklere verdiği rüşvete kadar uyum politikası yapmadılar çünkü onlar da "Türkler dönsün, uyum politikasına gerek yok." diyorlardı. 1984'tü galiba, Kohl "Evinize gönüllü dönün, size 10 bin mark vereceğiz." falan diye bir şey yaptı. 200 bin kişi döndü, 3 milyon kaldı, sonra "Tamam, uyum politikalarına başlayalım." dediler, eğitim, iş alanı, vatandaşlık bilmem ne, bilmem ne, böyle gitti. Biz bu krizi başka türlü yaşadık, bizimki Kohl'ün ya da Almanya'nın yaşadığından daha zor bir süreç çünkü göç süreç yönetimi zordur, mülteci süreç yönetimi çok daha zordur.

Şöyle bir örnek vereyim size: Kanada yılda 350 bin insan alıyor, herkes başvurabilir, ben başvursam beni reddederler, 2 dil biliyorum, profesörüm falan "Yok ama yaşlanmışsın." derler, almazlar beni, net yani. Genç insan arıyor, akıllı olacak, iyi diplomaları olacak, parası olacak, askere gittiğinde silah kullanmamış olacak, falan, falan, falan... Bütün bunları bir potaya koyuyor, sonra içinden 350 bini seçiyor, seçerken çok önemli bir şeye dikkat ederler, hiçbir zaman tek bölgeden, tek ırktan, tek dinden

insan almazlar; giden kitleyi mümkün olduğunca kozmopolit hâle getirirler ki oraya gittiklerinde içlerine kapanmasınlar ve uyum politikalarını onun üzerinden yapsınlar. “Uyum politikası” dediğiniz şey bir soft güvenlik önlemidir, dünyanın her yerinde... Alman, Türk’e uyum politikasını Türk’ün iyiliği için yapmaz, kendi toplumunun güvenliği ve huzuru için yapar. Biz Türkiye’de bunu daha anlatamadık, “Türk toplumuna uyum” dediğinizde herkes size böyle ajan gözüyle bakıyor “Ne uyumu kardeşim?” falan yapıyorlar.

Bizim hikâyeye dönelim, aynı kitleden, aynı bölgeden, yaklaşık aynı etnisiteden, aynı mezhepten, aynı travmalarla, eş zamanda bir grup geliyor. Bu grubun suçu günahı yok ama bu grubun kendi içine kapanma riski gayet açık ve öyle de oldu çünkü biz onlara yarın dönecekmiş gibi davrandık, bakın, bugün bile nedir hevesimiz? “Gidelim, Esad’a ‘Merhaba.’ diyelim, bunlar da evlerine gitsin.” Bunu düşündüğünüz an süresince hiçbir zaman siz bir strateji geliştiremezsiniz, mümkün değil geliştiremezsiniz yani çünkü hâlâ toplumdaki baskı da arttıkça, böyle bir beklenti toplumda da çok şey oluyor, siyaseten bunun maliyeti de çok yüksek. Dolayısıyla, şu anki bizim politikamız bu işi mümkün olduğunca görmezlikten gelmek, arkaya ötelemek, verileri mümkün olduğunca saklı tutmak vesaire; böyle gidiyoruz.

Hükûmetin işi kolay değil, muhalefetin işi de hiç kolay değil. Muhalefet de başka bir kolaycılığın içine düşüyor. Şimdi tam da Meclisin çatısı altında muhalefetle de çatısaçacağım ama olsun, Hükûmete yeterince laf ettim. Muhalefetle de şöyle bir şey oldu çok uzun süre, şimdi biraz onun ipuçlarını görüyorum, biraz farklı bir yere doğru gidiyor; “Erdoğan ile Ahmet Davutoğlu getirdi bunları, onlar göndersin.” “Biz politika filan yapmıyoruz, gitsinler.” Tamam, güzel, ben de onu diliyorum yani keşke yarın gözümü açsam, bütün Suriyeliler gitmiş olsa ama bir de bazı gerçekler var ki o gerçekleri değiştiremiyorsunuz elinizle. Siz 3,5-4 milyon insanı buradan gitsinler diye beklediğiniz müddetçe bu sefer siz de zahmete girmiyorsunuz. Peki, gitmezlerse B planım ne? Ben gittim, Esad’la görüştüm; Esad bana ne diyecek? Az önce o haritayı gösteriyordum size, bir göstereyim size, daha net bir biçimde ne söylediğimi anlatmış olacağım. Esad’la görüştüm, Esad’ın bana söyleyeceği ilk şey çok belli “Çekilin buradan.” Diyecek, değil mi? Peki, o “Çekilin buradan.” dediğinde çekilebilecek miyiz biz?

Ben bunu Sayın Kılıçdaroğlu’yla seçimden önce de görüşmüştüm, ona da söylemiştim. Bizim Suriye’den çekilebilmek gibi bir lüksümüz var mı acaba kısa vadede yani hem orada bir Kürt devleti kurulacak gibi bir düşüncemiz varken? Seçimlerden önce Sayın Kılıçdaroğlu beni çağırmıştı, ona sunum yaptım. O arada işte “Biz geleceğiz, iki sene içinde davul zurnayla göndereceğiz.” diyordu ve toplumda da bunun çok karşılığı vardı yani. Sonra ben dedim ki: “Yani beklentiği o kadar çok yükseltiyorsunuz ki siz iktidara geldiğinizde bir sene içinde gitme riskiniz var, o kadar çok yükseltiyorsunuz.” Çünkü bir Esad’la görüşmek... Artık Suriye sadece Esad’ın değil yani bunu bir kere aklımızda iyi tutmamız lazım. Suriye’nin üçte 1’i Amerika tarafından Kürtlerle birlikte işgal edilmiş durumda, bir bölümü bizim “Özgür Suriye” dediğimiz bir grupla birlikte bizim kontrolümüz altında; İdlib inanılmaz problemlili bir bölge, 25 binin üzerinde Selefinin bulunduğu bir yer, oraya dokunduğunuz anda karşınızda milyonlarca yeni mülteci bulma riskimiz var ve şu an oraya Esad’ın saldırmasını, Rusya’nın, İran’ın saldırmasını engelleyen bizim çünkü oraya saldırılırsa... Sanmıyorum Hükûmettekiler şöyle söylesinler: “Ya, bunlar bizim kardeşlerimiz, can kardeşlerimiz, kimse onları vurmasın.” değil, daha fazlası şu: Orada çok riskli bir durum var, eğer onlara saldırılırsa... Yani orası bir akşamlik bombalamaya bakar, ertesi gün biz sınırimızda 3 milyon buluruz ve onları tutabilme şansınız olmaz. Dolayısıyla, daha vahimi olan şu: Suriye on iki senedir bir savaş hâlinde, perişan bir ekonomi; yoksulluk, açlık, altyapı tamamen tahrip olmuş durumda. Yani bakmayın o videolara “Eğleniyorlar, niye gitmiyorlar bunlar?” diyen böyle çok ucuzcu şeyler var ya. Suriye’nin imar edilmesi lazım.

Ben birkaç ay önce Lübnan'a gittim -Gazze savaşıdan hemen önceydi- Lübnan'da 1,5 milyon Suriyeli var, 6 milyonluk bir ülke; perişan vaziyetler, ekonomileri çökmüş, çok kötü durumlar ve ilk günden beri "Suriyeliler gidecek ya da gidecek kardeşim; uyum politikası yapmıyoruz." dediler. Eğitim hakkı yok, çalışma hakkı yok, barınma hakkı yok, hiçbir şey yok yani, sefil bir vaziyette yaşıyorlar. Suriye'yle de ilişkileri iyi, bir sıkıntıları da yok ama buna rağmen Lübnan'daki Suriyeliler Suriye'ye dönmüyor. Neden dönmüyor? Sadece Esad'dan korkmakla ilgili bir şey değil, istikrarsızlıktan, açlıktan, işsizlikten ve altyapının çökmesinden. Türkiye'deki Suriyelinin geri dönmelerini, gönüllü geri dönmelerini beklemek hayal; bir kere bununla bir yüzleşmemiz lazım. Biz gittik, Esad'la konuştuk, Esad kabul etti; e, ondan sonra? Bence bu iyi bir şey, bence Esad'la görüşmeliyiz, hem Hükûmet hem muhalefet, herkes görüşsün; ona hiç itirazım yok, geç bile kalındı ama o, Türkiye'deki mülteci sorununa merhem olacak bir durum değil. Yeni geleni engelleyebilirsiniz ama buradakinin oraya koşu koşu gideceğini bekliyorsak burada müthiş bir hayal kuruyor, onu söylemem lazım.

Benim bu konuda şöyle bir önerim var Sayın Başkanım, hazır Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda da konuşurken: Şimdi, Avrupa Birliği-Türkiye anlaşmasının 9'uncu maddesi diyor ki: "Suriye'de Türkiye ve Avrupa Birliği iş birliği yapacak." Bu yapılamadı. Neden yapılamadı? Avrupa Birliğine soruyorsun, diyor ki: "Orada bir diktatör var, biz o ülkede iş yapmayız." Güzel, öbür taraftan her türlü diktatörle görüşüyor; bu sadece onunla ilgili bir şey değil. Biz Avrupalılara "Peki, o zaman, gelin, bizim bölgede yapın." diyoruz -biz Suriye'nin yüzde 12'sini kontrol ediyoruz- "Yok, siz orada işgalcisiniz, demografi politikası yapıyorsunuz, biz oraya da yardım etmeyiz." diyorlar. Tamam, kim yardım edecek Suriye'ye, kim? Kim oraya el verecek? Şimdi, Avrupa Birliği ya da diğer birçok ülke korkmadıkça ya da bir çıkarı olmadıkça bir yere para götürmez. Türkiye'ye niye para veriyor? Korktuğu için veriyor ve bu, onun çıkarına da uygun.

Suriye konusunun önümüzdeki dönemde çok büyük bir kriz alanı olacağı açık, çok ayan beyan, hele Gazze'den sonra, bu konuda benim hiç şüphem yok. Esad'ın orada tam otoriteyi sağlaması neredeyse artık imkânsız, bitti o iş. Dolayısıyla anca şöyle olabilir: Bir kaynak bulmak lazım, ciddi bir kaynak, o kaynağı belki Avrupa Birliğinden bulabiliriz. Nasıl bulabiliriz? Az önce anlattığım İdlib hikâyesi üzerinden bulabiliriz. Madem Suriye'yle görüşmeye hazırız, bence Brüksel görüşmeleri başlasın -Astana vardı, bilmem ne vardı, bilmem ne; hepsi bitti, hiçbir işe yaramadı- alt düzeyden yukarıya doğru gitsin, Esad ile Erdoğan Brüksel'de buluşsunlar, Avrupa Birliği bir tane daha Nobel Barış Ödülü alsın; Suriye imar edilsin ve Suriye'nin toprak bütünlüğü konusunda Türkiye, Suriye'ye destek olsun diye düşünüyorum.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) – Hocam, antrparantez, Viktor Orban'ın Dönem Başkanı olması bize bu manada bir şey sunar mı?

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Hocam, çok umutlu değilim çünkü Viktor Orban'ın Avrupa Birliğinde bir karşılığı yok ne yazık ki yani tamam, Dönem Başkanı, şu an mecburen Dönem Başkanı. Bir de Viktor Orban'ı aşacak bir süreye ve çabaya ihtiyaç var, Almanya'nın, Fransa'nın, öyle büyük ülkelerin devreye girmesi gerekiyor bence ama yani bu bence iyi bir nokta; bu teklif ona götürülebilir.

Bakın, Suriye'de, tamam, Esad diktatör, oradaki insan hakları, bilmem neler falan ama şu an Esad ile Türkiye'nin en rahat anlaşacağı konulardan biri Kürtlerin oradaki yapılanması. Dolayısıyla hem bu konuda Esad'la iş birliği yapma imkânı var ama burada Türkiye'nin de bir çekilme planı vermesi lazım. Ben şunu öneriyorum: Türkiye mesela diyebilir ki Esad'a... "Çekilmiyoruz." diyemeyiz, bir plan vermemiz lazım. "On yıllık bir plan veriyoruz size, on yılda çekileceğiz ama o zamana kadar Suriye'nin güvenliğini sağlayacaksınız, biz de sana destek olacağız." Başka türlü, Suriye'nin güvenliği

sağlanmadan bizim oradan çekilmemiz artık bu saatten sonra mümkün değil. Bunu ne CHP yapabilir ne AK PARTİ yapabilir ne de başka bir parti yapabilir, oradan çekilmemiz mümkün değil. Oradan çekilmediğimiz müddetçe de Suriye'yle iş birliği yapmamız mümkün değil. Dolayısıyla, bir plan ortaya koymamız gerekiyor. Şu an bence Türkiye'nin bunu Avrupa Birliğiyle müzakere etmesinin önemli bir şey olduğunu düşünüyorum. Hazır bu kadar da hazır herkes görüşmeye, Brüksel'de toplansınlar, Avrupa Birliği çerçevesinde toplansınlar ve Avrupa Birliğinin bu konuya kaynak aktarmasını sağlasınlar istiyorum ben; aksi hâlde, Türkiye'nin bu ekonomik durumunda, emekliye zam yapamazken gidip orada Suriye'ye yatırım yapamazsınız, biz kendi bölgemizde bile yatırım yapmakta bu kadar güçlük çekerken... Ki bu çok sorunlu, anca işte, Katar'dan, Kuveyt'ten, bazen Körfez'den gelen kaynaklarla birtakım evler, bilmem neler yapıyor. Suriye'yi imar etmek milyar milyar dolarlar gerektiriyor ama Avrupalılara şunu anlatmak lazım, özellikle Gazze'den sonra: "Bu bölge bir terör bölgesi hâline dönüşüyor, kimsenin istikrarı koruyamayacağı, müthiş çatışma alanı ve bu çatışma alanı bizi de yakacak, sizi de yakacak." Yani yapacak bir şey yok, korkutarak ancak bu noktaya geleceğiz ama bu korku da böyle havadan bir korku değil, gerçek bir korku; ben bunu bir Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak hissediyorum açıkçası.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Teşekkür ederiz Değerli Hocam.

Başka var mı arkadaşlarımızdan konuşmak isteyen?

Buyurun.

MURAT CAHİD CINGİ (Kayseri) – Geçmişten gelen bir göç prosedürümüz yok, bir tecrübemiz yok yani Osmanlı zamanında işte Çerkezler gelmiş, Yahudiler gelmiş falan filan, bir yerlerde iskân edilmişler ama... O zamanki konjonktür dâhilinde bölgeler seçilmiş, daha çok mekâna önem vermiş Osmanlı ama Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, yani en son 2011'deki Suriyeli göçüne kadar, 1989'da Bulgaristan'dan kendi soydaşlarımız geldi, Körfez Savaşı döneminde Irak'tan bir grup peşmerge geldi, onlar da işte 100-150 binler seviyesindeydi yanlış hatırlamıyorsam. Yani biz bir göç sistemi geldi, onlar da işte 100-150 binler seviyesindeydi yanlış hatırlamıyorsam. Yani biz bir göç sistemi oturtmadık. Şimdi, Ukrayna'dan, Rusya'dan tanıdıklarımız Fransa'ya, Almanya'ya falan filan iltica ettiler; dil kursuna gidiyorlar, dil kursundan -bir sene, iki sene devam ediyorlar- geçtikten sonra iş kuramıyor, gidiyor -mesela çok tecrübeli iş adamları var benim tanıdığım Ukraynalı- orada stajyer olarak bir işletmede çalışıyor. Yani adamlar... Tabii, işte, geçtiğimiz yetmiş seksen yıl içerisindeki göç politikalarıyla -tabii, bunlar tamamen kalkınmaya yönelik politikalar- onu da çok güzel formüle etmişler, prosedürleri koymuşlar; oraya giden insan hangi merhalelerden geçeceğini biliyor ve de o insanı topluma da adapte etmiş oluyorlar bir noktada. Yani -biraz önce bahsettiğiniz gibi- şimdi neredeyse 1 milyar euroluk sadece eğitim maliyeti var bize.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Şimdi, Sayın Vekilim, şöyle, kesinlikle katılıyorum; bakın, size ilginç bir şey söyleyeceğim: Türkiye'de Göç İdaresi nasıl kuruldu biliyor musunuz? Şimdi, Göç İdaresi 2014'te kuruldu, genelde herkes öyle sanıyor ki "Suriyeliler geldi, Göç İdaresi kuruldu." Hayır, 1999'da Avrupa Birliği, Türkiye'yi aday ülke ilan etti, sonra Katılım Ortaklığı Belgesi hazırlandı, biz de Ulusal Program'la cevap verdik biliyorsunuz Sayın Başkanım. Katılım Ortaklığı Belgesi'nde dediler ki: "Artık Avrupa Birliğinin sınırı Türkiye'nin doğu sınırı olacak. Dolayısıyla, Türkiye'de sivil yapılanmış güçlü bir Göç İdaresine ihtiyacımız var çünkü sizin bölgeniz sıkıntılı bir bölge ve sınır güvenliğini ortak yapacağız." Bu, Katılım Ortaklığı Belgesi'nde var, bizim Ulusal Program'da da var. Ondan sonra, 2010'dan itibaren bizde bir Göç İdaresi teşkilatı kurulması için çalışmalara başlandı, 2013'te yasa çıktı, 2014'te Göç İdaresi aktif oldu ama aktif olduğunda Türkiye'de zaten 2 milyondan fazla mülteci vardı, süreci yönetmek çok zor oldu.

Şimdi, Türkiye'nin devlet yönetimi nerede, neyi planlıyoruz, neyi ediyoruz, o apayrı bir şey ama bakın, size çok somut bir şey söyleyeyim -bizim sahada da çok karşılaştığımız bir şey- Türkiye bir vatandaşlık politikası yaptı, şimdi, bu vatandaşlık politikası toplumun bütün sınırlarını bozan çok önemli bir şeye dönüştü. Bu konuda mesela en büyük sıkıntı şu oldu: Uyum süreçlerinde vatandaşlık çok önemli, ben Türkiye'deki bir Türk'ün vatandaşlığı hak etmişse vatandaşlık almasını ne kadar destekliyorsam Türkiye'deki Suriyeliyi de desteklerim. Vatandaşlık süreci önemlidir, nitelikli insanları toplumunuza kazandırabilirsiniz, sizin toplumunuza katkısı olur ve biz bu politikalara oldukça da geç başladık, pek çok konuda olduğu gibi. Bakın, Suriye krizinde 60 milyar dolarlık bir kaynak Suriye'den kaçtı diye tahmin ediliyor -bunu bir Suriyeli ekonomistten dinlemediğim- 60 milyarın sadece 1 milyarı Türkiye'ye geldi. Nereye gitti? Sudan'a ve Mısır'a gitti. Biz Türkiye'de bugün bile... Aradan on iki yıl geçti; bakın, inanın abartmıyorum, daha üç gün önce Gaziantep'te bir Suriyeliyle konuştum, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmuş, bankada hesap açamamış; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğu hâlde bankada hesap açamamış, diğerlerinin kredi alması, vatandaşlık falan, bir iş yapması zaten neredeyse imkânsız. Şimdi, Türkiye'deki vatandaşlık politikası istisnai vatandaşlık üzerinden gitti çünkü biz Geçici Koruma Yönetmeliği'nde diyoruz ki: "Suriyeliler vatandaşı olamaz." İsterse Türkiye'de yüz sene kalsın.

Türkiye'de normal bir yabancı beş sene aralıksız Türkiye'de kalırsa ve ikamet izni varsa, çalışıyorsa vatandaşlığa başvurabilir; incelenir, vatandaşlık verilir ya da verilmez. Sonra biliyorsunuz, belirli bir mali şey getirme karşılığı vatandaşlık hikâyesi vardı, o da birkaç bin kişiyi ilgilendiren bir hikâye; o da çok önemli değil ama Suriyelilerde şöyle bir şey oldu: İstisnai vatandaşlık üzerinden önce gerçekten nokta atış birilerine vatandaşlık verildi, mesela bir kozmonot vardı Türkiye'de -rahmetli oldu birkaç ay önce- ona vatandaşlık verildi; çok cevval bir kız vardı -Kilis'te Ravda diye bir arkadaş, Kilis Valisi keşfetmişti onu- acayip kız, mesela Türkiye aldı onu, Birleşmiş Milletlerde bizim adımıza konferanslar verdirdi, ona istisnai vatandaşlık verildi. İstisnai vatandaşlık verilir, hani voleybol takımımızla övünüyoruz ya "Vargas" dediğiniz istisnai vatandaş. İstisnai vatandaşlık bu şekilde kullanılır. 100 kişiye verilir, 500 kişiye verilir; iyi akademisyene verirsin, şuna verirsin, buna veririz ama bizde iş bir noktadan sonra rayından çıktı. Hani 2 bin, 3 bin, 5 bin, 10 bin vatandaşlık tamam ama ondan sonra sayılar işte 100 bin, 150 bin bilmem ne ve bu konuda toplumu tatmin edecek bir bilgi verilmeyince toplumdaki ayarlar kaçtı ve bunu tamamen politik bir olay olarak gördü, muhalefet haklı olarak bunu eleştirdi çünkü vatandaşlık vermenin bir politik ayağı olacağı düşünüldü.

Daha geçen hafta Kıbrıs'taydım, bir taksi şoförüyle konuşuyorum, on üç senedir Kıbrıs'taymış "Geçen ay vatandaşlık aldım." dedi, KKTC vatandaşlığı. On yıl boyunca ikamet izni zorunlu tutuyorlarmış ve belirli bir seviye eğitim istiyorlarmış, anca öyle alabiliyormuşsun ve arada da suç işlemeyeceksin. KKTC, yani bizim KKTC, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşına böyle bir kural uyguluyor. Geçen Hollanda'da yaşayan bir Türk kıızıyla karşılaştım, tam vatandaşlık alacakmış, ertelenmiş. "Ne oldu?" dedim "Ya, hız yapmışım, 80'i aşmışım; öyle olunca 'Yok, dört sene bekleyeceksin.' dediler." dedi.

Şimdi, bakın, başka ülkelerde bir sürü model olabilir, bizim de modelimiz olabilir. Vatandaşlıkla ilgili kuralları belirlerseniz ve o kurallara uyanları vatandaşlığa alırsanız toplumun da desteğini alabilirsiniz, o insanın da verimini alırsınız, kendini de ona göre yönetir ama bizde hiç öyle olmadı, Suriyeli de bilmiyor nasıl vatandaş olacağını, Türkler hiç bilmiyor bunlara nasıl vatandaşlık verildiğini.

Toplumun haklı kaygıları var, bakın, 58 bin kişilik bir kitleden -2011'de 58 bin mülteci var- siz birdenbire dünyanın en fazla mülteci barındıran ülkesi oluyorsunuz. Dünyada en çok mülteci barındıran ülke olmakla övünen kimse yok çünkü bu, riskleri de beraberinde getiriyor. Toplumun haklı kaygıları

var, bu haklı kaygıları küçümsemediğimizde, onlara cevap vermediğimizde popülistler meydana çıkıyor, çok güzel bir biçimde sömürüyorlar, bütün toplumu da peşlerinden sürüklüyorlar; ne yazık ki öyle bir hâle geldik.

Son cümlemi söyleyeyim, en büyük kaygım şu: Memleketin iyilik hâli bozuluyor, toplumun iyilik hâli bozuluyor. En normal insanlar, en sevecen insanlar, böyle en yardıma koşan insanlar mülteciden, yabancidan nefret eder hâle geliyor; bu, hepimiz için kötü bir şey. İnşallah bunu durduracak güzel politikalar olur diye ben tamamlayayım Başkanım.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Değerli milletvekilimiz konuşacak ama ben burada bir iki şey söylemek istiyorum Değerli Hocam. Siz cümlemenizin sonunda çok doğru bir şey söylediniz, popülistler ortaya çıkar ve düzeni bozar. Ben de on yıl yurt dışında kaldım, 100’e yakın ülkede bulundum. Ben bu göç meselesine gerçekten çok farklı bakmamız gerektiğine inanıyorum yani siz çok büyük araştırmalar yapan bir akademisyen olarak bugün yaptığınız bütün konuşmalarda göçün, mültecinin, göçmenin bir cümle faydasına değinmediniz. Dolayısıyla, biz Türkiye’de bu bakış açısıyla gittiğimizde “Evet, göç gerçekten problemidir.” Herkes bu şekilde baktığında, hele hele biraz da popülist gruplar ortaya çıktığında çok büyük problemdir ama bunu Kayseri böyle söylemiyor Değerli Hocam, Gaziantep böyle söylemiyor yani biz Avrupa’nın perspektifinden baktığımız zaman “Eyvah, felaket geliyor.” diye düşünüyorlar, buna rağmen Almanya diyor ki: “Ben her yıl 1,5 milyon göçmen istiyorum.”

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ama seçerek alıyorlar işte, bir de kontrollü.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Değerli Milletvekilim, sadece seçerek değil yani dünyanın bütün ülkelerinin, Almanya’nın da Türkiye’nin de mühendise ihtiyacı var, doktora ihtiyacı var, bilim adamına ihtiyacı var ama aynı zamanda ilkokul mezununa da ihtiyacımız var. Şu anda Türkiye’de bizim ihtiyaç duyduğumuz insanlar masanın başındaki insanlar değil, makinenin başındaki insanlardır ve biz makinenin başında insan bulamıyoruz Değerli Hocam. Yani Afganların bu ülkede hayvancılığa, tarıma ne kadar katkı yaptığını kimse inkâr edemez. Kilis’te, Gaziantep’te işte...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ama biz tarımı bitirmeye çalışıyoruz işte. Tarım yapacak da katkı yapacak...

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Sayın Vekilim, Gaziantep’te, Kayseri’de fabrikalar için Suriyeli göçmenin ne kadar önemli olduğunu... Bakın, benim ailem 42 bin insanın maaşını ödüyor; hepsi bizim şirketimizin bünyesinde çalışmıyor. Bir tekstil firmasıyız, Türkiye’nin çok büyük bir firması da değiliz ama tekstil çok işçi barındıran bir yerdir. Başkaları işletiyor, maaşını bizler ödüyoruz. Gerçekten şu anda tekstilci bulamıyoruz, yok, Suriyeliler çalışıyor.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ama işte bu bir sömürü düzeninin devamını da sağlıyor Başkanım.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Yani bunu sömürü düzeni olarak değil efendim, işte arkadaşlarımızın Almanya’ya, babaları dedeleri oraya işçi olarak gitti ve sonrasında bugün bu insanlar işveren oldu, bakan oldu, milletvekili oldu fakat bunlar Almanya’yı bölmediler, parçalamadılar. Bakın, biz ne anlatıyoruz, diyoruz ki: Şu partinin başındaki adam, ikinci adam Almancı olmuş, üçüncü adam Almancı olmuş. Yani Türkiye’nin böyle bir endişeyi yaşamasının çok doğru olmadığını ciddi manada söylüyorum yani bunu da bir kısım yaşadıklarımızla, tecrübelerimizle ortaya koyuyoruz.

Bu bağlamda, göç gerçekten felaket mi, rahmet mi, bunu çok iyi tartışmak lazım. İlla da rahmettir diye söylemiyorum fakat felaket olduğuna kesinlikle katılmıyorum. Biz idare edebildiğimiz zaman, yönetebildiğimiz zaman çok çok güzel şeyler ortaya...

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Yönetemiyoruz, sayı çok, plansız geldiler; isteyerek almadık, para karşılığı aldık.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – İşte neden yönetemiyoruz? Çünkü Sayın Vekilim, biz Avrupalı siyasetçiler gibi davranmaya başladık. Sokak bir şey söylüyor fakat sokakta gerçekten sessiz çoğunluğun sesine mi kulak asacağız, yoksa birkaç şarlatanın söylediklerine mi kulak asacağız? Bunlar çok önemli, bunlar araştırılması gereken konular.

Ya, Allah aşkına, Pakistan’da 7 milyon; 7,5 milyon Afgan göçmen var, sadece Afgan göçmen 7,5 milyon ve Pakistan bir sıkıntı yaşamıyor, Pakistan başka sıkıntılar yaşıyor, kendisinden kaynaklanan başka sıkıntılar yaşıyor.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) – Yaşamaya başladı ama yurt dışı etmeyi konuşuyor.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Efendim, ben Pakistan’ı çok iyi biliyorum, ben orada büyüdüm, orada mühendislik okudum, orada mühendis olarak çalıştım.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) – İlk defa böyle bir tartışmaya denk geldik, Pakistan da aynı.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Sayın Vekilim, bakın, dünyanın en fakir ülkelerinden bir tanesi Bangladeş’tir. Bangladeş’teki Rohingya mülteci... Siz kendiniz söylediniz ya, Lübnan’da, Ürdün’de her 2 insandan 1’i Filistinlidir. Bakın, bir süre sonra her şey kendi altyapısını oluşturup gidiyor. Ben burada bir kıyamet görmüyorum ama nedense yani çok sıradan insanların da, çok önemli siyasetçilerin de, çok ciddi manada bilgi birikimi, araştırması olan akademisyenlerin de göçü bu şekilde anlatıp pozitif taraflarına değinmemelerini ben eksiklik olarak kabul ediyorum.

Teşekkür ederim.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ben bir söz alabilir miyim Başkanım?

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Buyurun.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Sayın Başkanım, çok haklısınız söylediklerinizde. Ben de anne tarafından, büyük büyük anneleri Arnavutluk’tan gelmiş bir ailenin çocuğuyum. Şimdi, dedem orada hâkimken Balkan Savaşı sırasında geliyor, Bursa’da bir ev veriyorlar hâkimlik yapması için, o zaman hâkim yok ülkede. Tam da dediğiniz gibi, bu nitelikli göç, burada bir iş yapıyor ve son derece entegre oluyorlar ama bunlar hep kontrollü, sayısal olarak belli bir şeyi var bunların. Şimdi, siz kontrolsüz olarak bu kadar sayıyı alıp hiç işi yok, gücü yok, insan... Bakın...

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Özür dilerim Sayın Vekilim, siz bana müdahale ettiğiniz için ben bu müdahale hakkını buluyorum.

Yani kontrollü ama kontrol bizim elimizde değil efendim.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Sayı çok.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Yani savaşın olduğu yerden insanlar kendilerini atmak zorunda kalırlar.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Tamam ama hiçbir şey yapmıyorsunuz.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Afganistan’da uçaktan atlayan adam her duvarın üzerinden atlar. Bakın, uçaktan adam atladı.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ama siz sınırlarınızı koruyamazsanız o giren adamın kontrolünü...

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Biz sınırlarımızı korumak için kaç metrelik duvar kurmuşuz.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Ama duvarlar engel değil.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Siz şimdi Van’a bir gidin, nasıl bir duvar kurulmuş, Türkiye Büyük Millet Meclisinin duvarlarından, binanın kendisinden daha büyük duvarlar örülmüş.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Şöyle, hak veriyorum yani ben toplumlar için göçün kesinlikle bir fırsat olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – İşte, ben de onu söylüyorum.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Orada hiçbir sıkıntı yok. Ben Eskişehir Milletvekiliyim, Eskişehir’de Kafkaslardan gelen Çerkezler, hem Romanya’dan hem Kırım’dan gelen Tatarlar, Bulgaristan’dan gelen göçmenlerin hepsi bir fırsat yaratmış, kültürel zenginlik var. Ama toplumsal, kültürel yapısı uymayan bu kadar kişiyi kontrolsüz olarak bu ülkede barındırmaya çalışırsanız ve hiçbir şey yapmazsanız... Bakın, ben kişisel olarak asla göçmen, göç politikası karşıtı bir insan değilim. İnsanlar o kadar tedirgin ki... Şimdi, beni geçen gün bir kadın doğumcu arkadaş arıyor, diyor ki: “Ben bu akşam 10 tane doğum yaptırđım Vekilim; 6’sı Suriyeli, 4’ü Türk.” Muhtara gidiyorum, muhtar diyor ki: “Bıktım bu Suriyelilerden, mahvettiler mahalleyi, her gün olay, Emniyete söylemekten bıktım.” Gidiyorum okullara, okullarda müdürler şikâyetçi, öğretmenler şikâyetçi, veliler şikâyetçi; ya, herkes şikâyetçi. Entegrasyon için hiçbir şey yapamazsanız, yapmazsanız yani bu kadar sayı... Vatandaş şöyle bakıyor: AKP parayı aldı, göç politikaları, o gizli kapılar ardında imzaladılar bunları, hiçbir şekilde bunların entegrasyonu yok. Ondan sonra, sizin de söylediğiniz gibi, bir Bakan çıkıyor, işte “Biz Gaziantep’te çalışacak adam bulamayız.” diyor, öbürü diyor şey bulamayız...

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Bakan söylemiyor efendim, iş adamı söylüyor.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Tamam, işte, herkes söylüyor ama şimdi böyle de bir rahatsızlık var. Sonuçta bu insanlara karşı da bir nefret söylemi geliyor, sosyal medyadaki paylaşımlarla geliyor, medya bunu körüklüyor, ediyor ama hiçbir şey yapmayınca da bunları engelleme şansımız yok yani bir rahatsızlık var, bunu öyle ya da böyle çözeceğiz; çözeceğiz, başka çaremiz yok.

MURAT CAHİD CINGİ (Kayseri) – Jale Hanım, sizinkiler yine karar yeter sayısı istemişler.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Öyle mi, tamam, neyse kapatıyoruz. Başkanım, sonlandıralım o zaman.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Milletvekilimiz konuşsun ondan sonra... Bu konuda çok tartışacağız anlaşılan, inşallah sonraki toplantılarda...

Buyurun Sayın Vekilim.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Ben başta söylediğim fikrin hâlen arkasındayım, 3 kişi de kalsak. Göç konusunu tartışmamız gerektiğine inanıyorum ama Murat Hocama da haksızlık yapmama adına bu Komisyonun İçişleri Komisyonu olması gerektiğini ben doğrusu arzuldım. Niye? Çünkü maalesef, iç işleriyle doğrudan ilişkilendirildiği için her ülkede bu bir millî güvenlik politikası aynı zamanda, ismini “entegrasyon” bile koysanız yani en nihayetinde bir gelecek tasavvurudur, onunla ilgili almanız gereken kararlardır.

Avrupa Birliği meselesiyle ilgili benim baştan beri söylediğim mesele de o. Avrupa’nın bizimle konuşmak istediğı tek konu bu. Murat Hocanın da bu konuyu bizimle konuşmasını garipsemiyorum, tam tersine büyük zevk alıyorum ama göç idaresinden göç politikasına geçme meselesi bir iç işleri meselesidir yani dolayısıyla kararlarla ilgili bir meseledir.

Değerli Başkanım, bakın, size muhalefet olsun diye değil, aynı partideniz en nihayetinde, iktidar partisiyiz. Şu an iş adamlarımızın talepleri muhtemelen on sene sonra Bangladeş’e, on sene sonra Vietnam’a, on sene sonra Kamboçya’ya göç edecek olan tekstil sanayisinin aktüel talepleridir.

Bunun üstüne bir göç politikası inşa edilir mi edilmez mi, Murat Hocamla bunu konuşacağız. Orta kapanda bir ülkeyiz şu an, biz ucuz ülke değiliz artık. Dolayısıyla ucuz ülke olmamakla birlikte, bu aktüel mesleklerin talepleriyle ilgili, yarın bir gün “Endüstri 4.0” dediğimizde gerçek talepler olacak mı olmayacak mı meselesiyle ilgili daha dönüşümü de tartışacağız. Ben göç politikasından yanayım, asayişin sağlanmasından, kotaların dikkate alınmasından, gettolaşmaların önlenmesinden.

Avrupa Birliği meselesiyle ilgili Burhan Başkanım o konuda hemfikiriz, biz Avrupa Birliğinin bir proje olarak, bir barış projesi olarak kendi değerleriyle yüzleşmesi gerektiğine inanan insanlarız. Hatırlatma babında, ya bu yetmiş yıllık barış kendiliğinden oluşmadı. Sadece barıştan yani silah harcamadığımız parayı fayda olarak hesaplasanız bile katrilyonlar ortaya çıkıyor. Bu meseleden hareketle, konuları karıştırmama adına, göç, göçmen, sınır güvenliği ve benzeri şeylerin her birinin tartışılması gerektiğiyle birlikte, bizim göç politikasıyla ilgili mesele hakikaten bir karara bakıyor. Ne zaman bunların kalıcı olduğunu kabul edeceğiz? Bakın, ne zaman kabul edeceğiz? Kalacaklar mı, kalmayacaklar mı meselesi değil. Belki de benim Avrupa’dan getirdiğim en değerli tecrübe bu. Göç siyasetiyle ilgili, entegrasyon politikasıyla ilgili bütün yanlışlara maruz kalmış bir insan olarak aynı hataları bir daha yapmayalım diyorum.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Hepimiz bunun yanlış bir şey olduğunu söylediklerimizde, biz, ülkede ne zaman kabullenebileceğiz? Siyasetçi yanlış olduğunu söyleyecek, akademisyen yanlış olduğunu söyleyecek, devlet yanlış olduğunu söyleyecek, sonra da gelip diyeceğiz ki: “O zaman halk bunu kabul etsin.” Biz toplum olarak Suriyelilerin burada kalıcı olduğunu ne zaman kabul edeceğiz? Böyle bir kabullenme şansımız olmayacak.

JALE NUR SÜLLÜ (Eskişehir) – Başkanım, herkes siyaset çıkartmaya çalışıyor işte.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Başkanım, ben de son bir cümle söyleyeyim.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Ben şunu söyleyeyim, ondan sonra bitirelim: Ben siyasette paranın çok önemli olduğuna inanıyorum. O nedenle, Avrupa Birliğinde bana göre her zaman -siz de oradan gelirsiniz, bilirsiniz- en önemli ülke Almanya’dır, parayı veren yerdir, kusura bakmasın başkası. Dolayısıyla Türkiye’deki iş adamının, esnafın söylediklerini biz dinlemek zorunda olduğumuzu düşünüyoruz. İnşallah, zamanımız olur, bu meseleleri çok daha uzunca tartışırız.

Buyurun Sayın Hocam.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Son bir cümle söyleyeyim.

Başkanım, ben yıllardır göç çalışırım. Benim normalin üstünde bir göçmen sempati var çünkü göçmenleri çok severim. Çok dinamiklerdir, hayatlarını daha iyi yapmak için, çocuklarının hayatlarını daha iyi yapmak için bazen ölümü bile göze alacak maceralara girerler, çok yaratıcılardır, dinamiklerdir; benim o konuyla ilgili hiçbir sıkıntım yok. Yurt dışındaki Türklere, dünyanın başka yerlerindeki göçmenlere nasıl baktıysam, Türkiye’deki mülteciler konusunda da benzer şeyler söylenebilir. Siz de arada söylediniz, göç bir süreç yönetimi gerektiriyor. Siz süreç yönetimini gerçekçi bir biçimde yönetmezseniz, bunu yapmazsanız, sadece duygusal cümlelerle giderseniz, bir noktadan sonra tıkanıyorsunuz, toplumun da kafası karışıyor. Siyaset bir şeye karar verebilir ama bunun sorumluluğunu da üzerine alması lazım, gerekirse bunun cezası varsa o cezayı da yemesi lazım ama bunu ötelemek, memlekete en büyük zarar.

Şimdi, ben son dönemde... Şimdi siz benim göçmenler konusunda yeterince olumlu şeyleri söylemediğimi söylüyorsunuz. Ben size başka bir şey söyleyeyim: Mesela beni muhalefettekiler de çok sevmezler çünkü ben sürekli uyum politikalarından söz ediyorum. Niye uyum politikalarından söz ediyorum? Ben kendimce bir akademisyen olarak, yıllardır bu konuyu çalışan birisi olarak Türkiye'deki Suriyeliler konusunun artık geçici bir konu olmadığını 2015'ten beri söylüyorum ve bu araştırmayı yapmamın sebebi de bu; sürekli söylüyorum, siz de söylüyorsunuz. Dolayısıyla, bir şey geçici değilse o zaman bu topluma zararını engellemek, mümkünse katkısını almak için yapacağımız bir tane şey var: Doğru düzgün uyum süreçlerinin içine girmek. Şu an Türkiye'de 800 bin çocuk okula gidiyor görünüyor, bir kere bunların büyük bölümü sadece kâğıt üzerinde ne yazık ki; onu da söyleyeyim. 400 bin çocuk dışarıda, 400 bin çocuk; beni ilgilendiren orası, beni, geleceğimi vesaireleri. Şimdi, göçmenin katkısını daha fazla almanın yolu bu. Ama bir şey daha söyleyeyim Sayın Başkanım: Ben daha yeni Gaziantep'ten geldim, iş adamlarıyla da görüşüyorum, Suriyeliyle de görüşüyorum. Hanımefendi söyledi, başka bir ideolojik perspektifle de söylemiş olabilir ama bu emek sömürüsü de vicdansız bir şey, buna da engel olmak lazım. Suriyelilerden yararlanan orta ve küçük boydaki esnaf ve o atölyeler. O atölyelerde çalışan çocuklara da bir çözüm bulmamız lazım, bu da yetmez.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) – Murat Bey, bu Komisyonla ilgili benim saptamama ne diyorsunuz?

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Çok doğru, çok doğru ama İçişleri Bakanlığını da...

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) – Yok, yok yani AB uyum manasında.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Tabii, tabii. Şimdi, şöyle: Bence eninde sonunda AB uyum konusu artık Türkiye ve Avrupa Birliği'nin en önemli konusu hâline geldiği için bunu konuşmamız lazım ama bu konuda sorumluluk alacak, plan üretecek olan tabii ki İçişleri Komisyonu. Son seçimde kimin kiminle ittifak yaptığını son anda görünce anlıyorsunuz ki toplumun şikâyeti aslında belirgin; bunu güzelleştirmeye gerek yok. Toplum tedirgin olabilir, toplum bazen hiç ikna olmayabilir ama eğer siyasetin bir sorumluluğu varsa o da çözümler üretmek ve toplumu ikna etmektir, öbür türlü popülistler alır götürürler. Yoksa göçmenlerden yana bir sıkıntım yok, mümkün olduğunca da destek olmaya çalışan birisiyim.

Teşekkür ediyorum tekrar bana bu imkânı verdiğiniz için.

Sağ olun, var olun.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Çok teşekkür ediyorum Değerli Hocam, gerçekten çok faydalandık.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Eksik olmayın, sağ olun, çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Siz hem muhalefete hem de iktidara çok düzgün, güzel eleştiriler getirdiniz.

MÜLKİYE GÖÇ ARAŞTIRMALARI MERKEZİ MÜDÜRÜ MEHMET MURAT ERDOĞAN – Ben akademik namusla konuşmaya çalışıyorum, başka bir derdim yok.

BAŞKAN BURHAN KAYATÜRK – Biz de sizin görüşlerinize katıldığımız kısmı söyledik, katılmadığımız kısmı söyledik.

Çok teşekkür ediyorum, çok büyük katkılar sundunuz.

Toplantıyı kapatıyorum sayın milletvekilleri.

Kapanma Saati: 18.14